

ISSN 1800-671-X

Лист ЈУ СМШ „ИВАН ГОРАН КОВАЧИЋ“

Искра 62

ХЕРЦЕГ НОВИ, 21.03.2021. ГОДИНЕ

„ЛУЧА“ за одличан успјех из свих наставних предмета и примјерно владање у основној и средњој школи:

1. Сара Нововић
2. Станка Мишељић
3. Ана Марија Финжгар
4. Милош Лепетић
5. Мојаш Сеферовић
6. Ивана Марић

Ученици награђени дипломом „ЛУЧА“, школске 2019/20. године

„ЛУЧА“ за одличан општи успјех и примјерно владање у основној и средњој школи:

1. Вук Ђорђевић
2. Алексеј Ростовић
3. Мина Дојчиновић
4. Тара Томановић
5. Андрија Влаовић
6. Никола Тодоровић
7. Ивана Шундић
8. Нина Радосовић
9. Ива Вуковић
10. Лидија Вујадиновић
11. Сандра Мргуд
12. Душан Чепрнић
13. Ивана Ђиловић
14. Моника Новаковић
15. Јована Речевић
16. Лука Муришић
17. Тамара Боца

Ученице генерације

Сара Нововић и Нина Радосовић са директором Момиром Драгићевићем

Похвала за Сару Нововић на Свјетској филозофској олимпијади

Упркос ванредном стању услед корона епидемије, Свјетска филозофска олимпијада одржана је онлајн и ученица Сара Нововић (прошлогодишње IVa), која је представљала Црну Гору са још једним учеником из Подгорице, освојила је похвалу, што је послије медаља, највећа награда која се додјељује. Учествовало је 38 држава са више од 70 представника, од 28. до 31. маја 2020. године.

Земља домаћин је требала бити Португалија, али због корона кризе, нијесу успјели да се организују за онлајн такмичење, па их је замијенила Словенија, којој су помогли професори из других земаља, као и из Црне Горе. То је била 28. UNESCO-ова Свјетска филозофска олимпијада, која следи за једно од престижнијих такмичења у знању, на свјетском нивоу. Ученици пишу есеј на једном од четири свјетска језика (енглеском, француском, њемачком или шпанском), на непосредно задату тему, под шифром. Радове циркуларно прегледају и оцјењују колеге које су за то квалификоване, затим сумирају оцјене и тек по објави резултата, сазнаје се ко је под којом шифром био. То је битно поменути ради увида у објективност и коректност цијелог процеса.

Још једном честитке нашој Сари која је представљала нашу школу и државу у веома јакој конкуренцији и отежаним условима.

ЗВИЈЕЗДЕ

У звијезде гледамо,
најмилије волимо.
Звијезде су твој заклон,
у њих се скривамо
и њихов тајни свијет
откривамо.
Звијездама наше тајне
причамо,
звијездама ми говоримо.
У погледу је велика тама,
звијезде те неће оставити да
будеш сама.
Док мислиш на вољене своје,
срце је тада тужно твоје.
Срећна звијезда ти се
поклања,
на њих се сваки човјек ослања.
Кад си тужан, замисли жељу
у звијезде гледај, број вољене.
Воли своју судбину,
воли своју звијезду радосну.
Мирјана Луковић, Iу1

БОЉЕ СЈУТРА

Некад човјек сам са собом,
води најтежу битку.
Са својом највећом улогом,
тек се очеше у неком хладном
ходнику.
Пређе вријеме преко моје главе,
„изнемогло тело,
малаксале моћи“.
Свака грешка кратка,
а опроштај себи самом дуг.
Живот попут најтежег задатка,
саме зачкољице,
све тако у круг.
Поспан чекаш оно „боље сјутра“,
са питањем хоће ли икада бити
баш боље?
Док се жеља само тетура,
преко своје воље.
Него к себи некако дођеш,
„у ништавно људско стање“.
Само наставиш,
јер ће оно боље сјутра ипак доћи.
Милана Смиљанић, IVгр

Уводна ријеч

Драги наши читаоци,

Пред Вама је 62. број нашег школског листа „Искра“.

И у овој „Искри“, водила нас је тежња да представимо неминовност стварања и постизања успјеха, без обзира на околности у којима смо се сви заједно нашли.

Подсјетите се са нама прошлих времена, читајући времеплов, сазнајте нешто ново о поморанци, прочитајте о туристичкој понуди Херцег Новог, сазнајте шта је Новски ђардин. Истраживали смо како је пандемија корона вируса дјеловала на ученике, али и како су се снашли током наставе на даљину. Уживајте у текстовима који су везани за биологију, историју, музику, књижевност, умјетност.

Надамо се да ћете уживати читајући овај 62. број „Искре“, са жељом да свјетлост побиједи мрак и да ћемо заједно славити живот.

Професори координатори:

Маре Вујиновић
Данијела Гудељевић
Марио Шимић

Чланови редакције:

Александра Јовановић, IIIб
Марк Иванов, Ia

Нина Вукотић, Ia

Ања Булајић, IVа

Ивана Марић, IVб

Ана Ранђеловић, Ia

Насловна страна:

Катарина Симанић и Александар Кулиновић, IIIгр, у сарадњи са професорицом Ксандром Поповић

Колективу наше школе и нашим ученицима желимо срећан
Дан школе!

Редакција

Сјећање на Ратка Гушића (1944 - 2020)

Професор Ратко Гушић је рођен 3. јуна 1944. године, у Невесињу. У родном мјесту похађао је основну школу, а потом средњу, у Мостару. Студије физичког васпитања завршава у Сарајеву.

Прво радно мјесто професора Ратка било је у Средњој економској школи „Мирко Вешовић“, у Подгорици. У нашој школи је радио од 1. јануара 1976. до 31. августа 2009. године, када одлази у пензију. Професор Ратко је био ангажован и као фудбалски тренер и инструктор пливања.

Ратко је плијенио својим ведрим духом и спремношћу да нас разгали шалом. За вријеме свог радног вијека био је колега својим некадашњим ученицима, њихов учитељ у послу и пријатељ.

Остаје нам успомена на њега, на бројне спортске догађаје при чијој реализацији је давао лични допринос, на његов педагошки рад и на његову љубав према спорту, послу и ученицима.

Сјећање на Бранка Васиљевића (1939 - 2020)

Професор Бранко Васиљевић рођен је 11. априла 1939. године у Херцег-Новом. Основну школу је похађао у Србини, средњу у Тивту, а затим је завршио студије на Политехничкој школи у Ријеци.

У нашој школи, професор Бранко је радио од 1. септембра 1964. године. На радном мјесту професора општетехничког образовања, задржао се скоро три деценије, тачније, до 31. августа 1992. године, када смјерови у којима је предавао прелазе из новске, при тиватску средњу школу.

Осим по свом педагошком раду, професор Бранко ће у нашој, новској средини, остати упамћен као страствени ловац, али и као велики поборник обнове херцегновских задужбина.

Надасве, остаће упамћен у сјећању бројних генерација ученика које је водио путем одрастања и зрелости. Заједно са својом супругом Надом, Бранко Васиљевић је оставио неизбрисиви траг у педагошком животу наше школе.

Anastasiji Lazović i njenom timu PRVO mjesto

Učenica prošlogodišnjeg četvrtog razreda građevinske škole, Anastasija Lazović, osvojila je sa svojim timom prvo mjesto u istraživačko-preduzetničkom poduhvatu „Zaori i proširi brazde”, organizovanom na UDG, 8. i 9. maja, 2020. godine.

„Na samom početku izrazila bih žaljenje što je ovaj preduzetničko-istraživački poduhvat održan u posebnim uslovima zbog novonastale situacije.

Smatram da bi utisak bio mnogo drugačiji, da se poduhvat i fizički održao na UDG. Komunikacija među učesnicima i to druženje nas, iz različitih krajeva Crne Gore, nešto je što nama mladima predstavlja pravo zadovoljstvo, posebno iz razloga što će veliki dio učesnika biti dio Univerziteta u budućnosti. Kada je riječ o online poduhvatu, ono što mogu da kažem jeste da sam zadovoljna i da nemam nikakvih primjedbi. To je bilo jedno osvježanje u ovoj novonastaloj situaciji gdje smo svi, barem na kratko, skrenuli misli sa nekih svakodnevnih tema.

Nadam se da će sljedeći poduhvat biti održan u uobičajenim uslovima, koji će ponovo da okupe veliki broj mladih, željnih da lijepo i korisno provedu dio vremena”, izjavila je Anastasija Lazović.

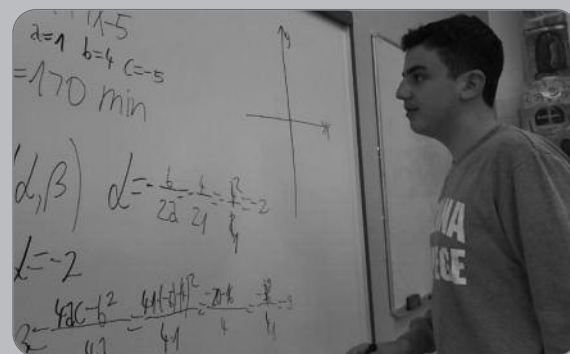
Milan Lečić, učenik IIIb odjeljenja gimnazije, učestvovao je na međunarodnom matematičkom takmičenju INTERNATIONAL YOUTH MATH CHALLENGE 2020.

Takmičenje je okupilo preko 6500 učesnika iz 98 država svijeta. Sastojalo se iz tri dijela: kvalifikacione runde, pet srednje teških problema za rješavanje, predfinalne runde, osam veoma zahtjevnih zadataka i finalne runde koju čine 40 zadataka koji se rade 60 minuta i u kojima treba pokazati i obučenost i brzinu razmišljanja.

Na osnovu broja sakupljenih bodova, Milan je osvojio zlatnu medalju i postigao najbolji uspjeh od svih takmičara iz Crne Gore.

Njegov mentor je profesor Gojko Đurđević.

Zlato za Milana Lečića

Treće mjesto za Anju Bulajić

Naša učenica Anja Bulajić iz IIIa odjeljenja, čiji je mentor profesorica Mare Vujinović, osvojila je treće mjesto u kategoriji proze - kratke priče, na Državnom literarnom konkursu „ČOVJEK ŽIVI DOK GA PO DOBRU POMINJEMO”, u Plavu. Konkurs je organizovan povodom 82 godine od rođenja književnika Huseina Bašića.

Učenici naše škole na festivalu REFESTICON 2020

Žiri Regionalnog festivala fantastične književnosti REFESTICON 2020, odabrao je 39 priča učenika osnovnih i srednjih škola za zbirku Ilirske legende koja će biti promovisana na festivalu sredinom decembra. Na državni literarni konkurs za učenike osnovnih škola pristigle su 54 priče iz svih crnogorskih gradova, a uredništvo je odlučilo da se u knjizi ove godine nađu priče sa prosječnom ocjenom pet. Lokalni javni emiter Radio Bijelo Polje kao organizator osmog REFESTICON-a najavljuje da će za najbolje ocijenjene priče u tri kategorije biti uručene nagrade Zlatno, Srebrno i Bronzono Zmajevu jaje.

Među naslovima i autorima priča koje će biti objavljene našle su se i priče naših učenika:

- # Alekseja Rostovića - Od kovača do ilirskog cara,
- # Vuka Đorđevića - Tražeći Ilire i
- # Žarka Vujovića - Legenda o Ilioru.

Sva tri učenika su iz prošlogodišnjeg IVa, a mentor je profesorica Mare Vujinović.

Kineska kultura i filozofija – riznica znanja

Svaka školska godina ispunjena je različitim konkursima sa inspirativnim temama koje uspijevaju da zainteresuju mnoge učenike i za svakoga se nađe makar po jedna tema koja nadahne učenika da svoje emocije, misli i maštanja prenese na papir.

Ove godine, prvi konkurs za studente UDG, učenike srednjih i osnovnih škola raspisala je Konfučije učionica sa Univerziteta Donja Gorica. Tema konkursa bila je „Kineska kultura i filozofija – riznica znanja“. Cilj konkursa je promocija kineske kulture i filozofije na što kreativniji i inovativniji način, kako bi se predstavila bogata kineska riznica kroz primjenu različitih formi, bilo tradicionalnih u formi eseja, ili umjetničkih radova ili pomoću savremene tehnologije, u formi video- zapisa, upravo kroz maštu i stvaralaštvo mladih u Crnoj Gori.

Naše dvije učenice gimnazije: Valentina Čurić (mentor profesorica Ana Mirjačić) i Ajla Kukuljac (mentor profesorica Mare Vujinović) konkurisale su sa svojim esejima na ovom konkursu i uspješno odgovorile na temu, pa su njihovi radovi uvršteni među 19 najboljih. Pored diplome, učenicama je uručena i novčana nagrada.

Ajla Kukuljac, IVA

Fotografija sa donacije samsung tableta prošlogodišnjim maturantima

Uspješna saradnja naše škole, NVO „Mladi Romi“ i Romskog obrazovnog fonda

Romsko pismo

U našoj školi se od školske 2014/15. godine započelo sa mentorskim programom REF kancelarije u Crnoj Gori. Od 2018/19. školske godine taj program preuzima NVO „Mladi Romi“, preko projekta koji finansira REF i EU. On povećava mogućnost obrazovanja za romske učenike i ima nemjerljiv značaj za djecu koja su željna uspjeha i napretka. Najveći izazov za mentore je upisati đake i motivisati ih na sve moguće načine da završe srednja školu. Od 2014. godine stanje se popravlja i naši učenici pokazuju sve veću želju za ovim vidom pomoći. Tu treba spomenuti i stipendiju koju dobijaju od Ministarstva prosvjete, kao dodatni motiv za redovniji dolazak u školu i postizanje boljeg uspjeha.

Ove školske godine imamo ukupno 10 učenika, koji su za razliku od prethodnih godina, mnogo ozbiljnije shvatili učenje i redovan dolazak na nastavu, što se i vidjelo po njihovom uspjehu na polugodištu. Treba istaći dobru saradnju mentora sa razrednim starješinama i predmetnim nastavnicima, kao i sa pedagogom i psihologom škole. Samo dobro povezani možemo ići ka još boljem uspjehu. Poznato je da naši učenici REA populacije studiraju i završavaju fakultete. Budite strpljivi, bez oduštanja, sve će se jednog dana isplatiti, jer gradite svoju budućnost.

Mentori učenicama su: bibliotekarka Vesna Dragićević i profesorice Dubravka Kraljević i Ksandra Popović.

MUN секција

Model United Nations представља академску симулацију Уједињених нација гдје ученици имају улогу делегата из разних земаља свијета, са циљем да ријеше одређени проблем. Конференције за ово дипломатско такмичење одржавају се широм свијета у средњим школама и универзитетима на енглеском језику. Овај вид активности помаже ти да развијеш своје дипломатске способности, као и да изградиш своје самопоуздање. Такође подиже свијест о значајним глобалним проблемима и добра је референца за упис на факултет, као и прилика да упознаш пријатеље широм свијета и прошириш своје видике.

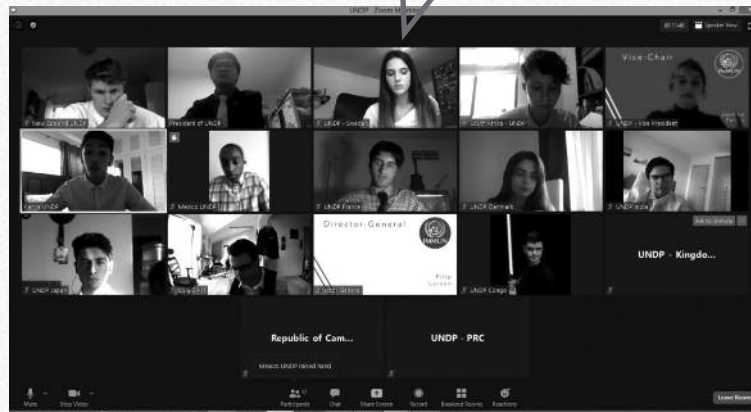
Конференцију прати одређена процедура коју није тешко научити. Пријавом за учешће, додјељује ти се комитет чији си члан, држава коју ћеш представљати и одређена тема о којој ће се говорити. Да бисте се спремили за конференцију потребно је да ишчитате доста о датој теми, као и о држави коју представљате. Након обављеног истраживања пише се "position paper" који представља резиме стања проблема у држави коју представљаш. Састоји се из чињеница, статистике и других информација које ти могу служити у дебати. Током дебате склапаћеш савезе са другим државама, држати говоре, писати резолуције, гласати након предлагања одређених рјешења.

У нашој школи, професор Милан Рађеновић организује рад MUN секције. Због корона пандемије све конференције се сада организују онлајн, што значи да се можете пријавити и учествовати са људима широм свијета. Ја сам до сада била на три онлајн конференције, од којих сам на двјема освојила награду за најбоље написан "position paper", као и посебну награду за „делегата који се истиче“. Онлајн конференција организује се на нивоу школе. Потребно је саставити организациони тим који реализује цијелу конференцију тако што бира државе, комитете и теме које ће бити доступне на тој дебати. Постоји широк спектар тема о којима се може водити разговор на овим конференцијама. Обично се изабере озбиљан проблем од велике важности који се тренутно одвија у свијету (Превенција одлагања у постигнућу циљева одрживог развоја изазваног пандемијом ковид19, Глобално слабење економије изазвано пандемијом ковид19) или проблем који је присутан већ дужи

период (Рјешавање проблема глади, Вакцинација, Забрана употребе хемијског оружја).

Потребно је одабрати PR тим који ће радити на томе да што више прошири вијест о конференцији која ће бити одржана са циљем да дебата има што разноврснији и већи број учесника. Пријатељица коју сам упознала на дебати у Сарајеву, ми је представила идеју о одржавању онлајн MUN конференције и понудила мјесто PR представника за Црну Гору, на првој дебати коју су организовали ученици из Турске. Као члан тима радила сам на томе да што више проширим вијест о дебати на нивоу Црне Горе. Поред учешћа у реализацији цијеле дебате, као члан организационог тима, одлучила сам и да се пријавим да учествујем као делегат. Искуство је било веома занимљиво јер упознајеш људе широм свијета, али и тешко јер је било захтјевно пренијети цијелу процедуру конференције на даљину. Онлајн конференција не може замијенити праву MUN конференцију, али може бити одличан почетак за некога ко жели да се упозна са начином функционисања ове конференције. Много је узбудљивије бавити се дебатом у нормалним условима. Сво то спремање за саму конференцију, као и за пут у другу државу са другим ученицима и професором, је веома занимљиво искуство, за разлику од онлајн дебате које се одвијају дословно из комфорности сопственог дома. У оваквим условима многе дебате које су требале да се одрже биле су отказане, па је онлајн конференција, за оне који су заинтересовани, одлична опција.

Милица Глушац, IIIб

Дебата

Као члан Дебатног клуба под менторством професора Гојка Ђурђевића, прошле године сам имала част да учествујем као представник школе, града и државе. Једна таква прилика указала се када је изашло обавјештење о кампањи Your Europe Your Say чији је организатор Европски економски и социјални комитет у Бриселу. Као једина школа изабрана на територији Црне Горе, планирано је било наредну агенду да испунимо у Бриселу, што, нажалост, нисмо успјели због пандемије.

Поред низа едукативних предавања, упознавања са представницима других европских земаља и радом институција Европске уније, обиласка знаменитости Брисела, главна активност и уједно такмичарски дио пројекта јесте уникатна виртуелна игрица чији је побједник онај тим који низом еколошких мјера успије да температуру глобалног загријавања снизи за два степена целзијуса. Циљ такмичења и кампање јесте дијелење мишљења младих везаних за текуће климатске промјене и налажење потенцијалног рјешења које би успјело да допринесе еколошком опоравку.

Иако је званична реализација пројекта помјерена за вријеме када се епидемиолошка ситуација стабилизује, један дио кампање успјешно смо већ извели у школи, претходног прољећа,

уз учешће делегата комисије из Румуније. Господин Јонут Сибијан, похвалио је креативност декорације у виду постера са мотивима о загађењу животне средине која је сали дала прикладну атмосферу за дочек. Након дијалога током којег смо добили упутства о задатку који нас чека у Бриселу, господин Сибијан је водио дискусију са ученицима по питању учлањења Црне Горе у Европску унију као и о предностима и недостацима Европске уније. Признао је да је био заинтригиран начином размишљања наших ученика и да је то била једна од тежих дискусија коју је водио.

Још један од задатака кампање који смо успјешно реализовали јесте видео - такмичење о креативном рјешењу побољшавања квалитета животне средине. Инспирисани актуелном пандемијом ковида19, осмислили смо неочекивано рјешење да се проблем ријеша на глобалном нивоу, а које је у кратком временском периоду показало запањујуће резултате. Ријеч је управо о ковид вирусом. Рјешење је приказано у форми цртежа који се може видјети у кабинету математике. Комисија га је позитивно оцијенила, а успут се упознала са црногорским хумором.

Your Europe Your Say је само једна од многих кампања у којима се наша школа успјешно представила. Са нестрпљењем ишчекујемо наставак пројекта и одлазак у Брисел.

Анђела Вучетић, IVа

NOVOSTI IZ BIBLIOTEKE

Nobelovu nagradu za književnost za 2020. godinu je dobila američka pjesnikinja Luiz Glik, dobitnica brojnih nagrada među kojima je i prestižna Pulicerova (1993. za knjigu *Divlji iris*). Njoj je nagrada dodijeljena, kako piše u obrazloženju žirija „za njen nepogrešiv pjesnički glas koji strogom ljepotom čini individualno postojanje univerzalnim”. Nobelovu nagradu za književnost dodjeljuje Švedska akademija i do sada je dodijeljeno 112 priznanja za izuzetan doprinos u literaturi, u svijetu. Dodjeljuje se od 1901. godine. Do sada je samo 15 žena dobilo ovo priznanje, Luiz Glik je 16. po redu. Njena poezija pripada objektivističkoj poetici, nastaloj tokom tridesetih godina 20. vijeka. Ona tretira pjesme kao predmete, naglašavajući ozbiljnost, inteligenciju i pjesnikovu sposobnost da pronichljivo posmatra svijet tako što upotrebljava obične, svakodnevnne riječi.

Bukerovu nagradu za 2020. godinu dobio je Douglas Stuart za svoj debitantski roman „*Shuggie Bain*” (Šugi Bejn). Žiri je istakao da je „pobjednička knjiga izazovna, intimna i fascinantna, i da se svako ko je pročitao neće više osjećati isto”. Nagrada Buker otvorena je za romane pisane na engleskom jeziku, čiji autor može da bude bilo koje nacionalnosti, iz bilo koje države. Bukerova nagrada se dodjeljuje od 1969. godine.

Ninovu nagradu za roman godine, objavljen na srpskom jeziku za 2020. godinu, je dobio Svetislav Basara za djelo

„*Kontraendorfin*”, u izdanju Lagune. U najužem izboru za ovu prestižnu nagradu je bio i roman „*Pod oba sunca*”, našeg autora Ognjena Spahića, izdavač Kontrast. Ninova nagrada se dodjeljuje od 1954. godine.

Zbog proglašene pandemije korona virusa nije održan Sajam knjiga u Beogradu, kao ni Sajam knjiga u Podgorici čiji smo stalni posjetioci.

Gospođa Vera Bulajić je poklonila školskoj biblioteci oko 100 udžbenika i knjiga iz ugostiteljstva i turizma, u spomen na svog pokojnog supruga, a našeg kolegu Vladimira Bulajića. Donaciji se pridružio i naš kolega u penziji, Jovica Čolić. Škola najljepše zahvaljuje.

OTVORI KNJIGU, OTVORI SVIJET

Prošle školske godine na konkursu povodom Međunarodnog dana knjige, „Otvori knjigu otvori svijet“, učestvovalo je 37 đaka. Pisano je online zbog novonastale situacije – proglašenja epidemije korona virusa. Đaci su svoje radove slali na novootvorenu mejl adresu Gradske biblioteke i čitaonice, gdje je dežurala direktorica, gospođa Nevenka Mitrović koja je radove pod šifrom sakupila i poslala žiriju. Teme su takođe otvorene na sajtu biblioteke tačno u 12 časova, 23. aprila 2020. godine i glasile su:

1. „Postoje ljudi koji su kao trag na vodi”
2. Naše vrijeme- vrijeme čuda

Obje teme su bile inspirisane stvaralaštvom Borislava Pekića, a na taj način smo i obilježili 90 godina od rođenja velikog pisca. U ovako komplikovanim i potpuno novim uslovima rada, učenici su pokazali zrelost i odgovornost. Treba istaći da naša škola i Gradska biblioteka nastavljaju dobru saradnju i po 11. put zajedno obilježavamo Međunarodni dan knjige i autorskih prava.

Žiri koji su činile profesorice Ljiljana Karanović i Ana Leković i bibliotekarka Vesna Dragičević, odabrao je 3 najbolja rada:

1. Twiti123- Teodora Smoljan-prošlogodišnje Ib- mentor profesorica Ana Mirjačić,
2. Alek347- Milica Bošnjak-prošlogodišnje IVft- mentor profesorica Ljiljana Karanović,
3. Treći kamen od sunca16- Valentina Jovanović-prošlogodišnje Iv-mentor profesorica Ana Mirjačić.

Pohvaljeni su radovi učenika: Ivone Đorđević, prošlogodišnje IIIb, Vuka Đorđevića, prošlogodišnje IVa, Tare Tomanić, prošlogodišnje IVa, Marije Guberinić i Nine Radosović, prošlogodišnje IVtu, a svi su učenici profesorice Mare Vujinović.

Nagrade je uručila u prostorijama Gradske biblioteke i čitaonice direktorica Nevenka Mitrović, početkom ove školske godine.

Vesna Dragičević, bibliotekar

820 godina nas dijeli od rođenja francuskog teologa i dvorskog sveštenika Roberta de Sorbona (1201 - 1274), osnivača čuvene Sorbone;

700 godina je prošlo od smrti Dantea Aligijerija, 1321. godine, najvećeg italijanskog pjesnika. Isto toliko godina je od smrti Uroša II Milutina (1321), jednog od najmoćnijih balkanskih srednjovjekovnih vladara, poznatog po zadužbinama čudesne ljepote (Gračanica, Bogorodica Ljeviška, Kraljeva crkva u Studenici, Bogorodica Trojeručica u Skoplju, manastir Banjska);

650 godina ima od 1371. godine, od Maričke bitke ili Boja kod Černomena koji se odigrao između snaga Osmanskog carstva, pod vođstvom rumelijskog beglerbega Lala - Šahina i srpske vojske koju su predvodili kralj Vukašin Mrnjavčević i njegov brat despot Jovan Uglješa;

600 godina je od smrti Balše III, 1421, posljednjeg vladara dinastije Balšić, moćne dinastije koja je obilježila istorijske tokove na balkanskim prostorima;

590 godina je proteklo od prvog pominjanja Paštrovskog zbora, 1431. godine, sačuvanog u dokumentima Istorijskog arhiva - Kotor; prema Sporazumu iz 1426. godine, Paštrovići su zadržali svoju unutrašnju organizaciju, Zbor i vojvodu;

540 godina nas dijeli od smrti osmanskog sultana Mehmeda II, zvanog El Fatih - Osvajač, 1481, čijim napadima nije odoljela, između ostalih, ni država Crnojevića;

500 godina je od smrti Fernanda Magelana, 1521, portugalskog moreplovca i istraživača koji je prvi krenuo na plovidbu oko svijeta;

470 godina se navršava od 1551. godine, kada je rođen ruski car Boris Godunov, vladar iz „vremena buna“, čije ime je naslov Puškinove drame i opere Modesta Musorgskog;

460 godina je od 1561, od rođenja engleskog filozofa Frensisa Bekona, jednog od osnivača moderne materijalističke filozofije;

410 godina se navršava od 1611, kada su Mlečani pogubili uskoka Jurišu, poznatog kao Senjanin Tadija. On je prethodno sa svojih 300 uskoka zarobio tri turska broda, zajedno sa Ivanom Vlatkovićem koji je u uskočkim pjesmama opjevan kao Ivo Senković;

400 godina ima od rođenja Žana de Lafontena, francuskog pjesnika i basnopisca, 1621. godine;

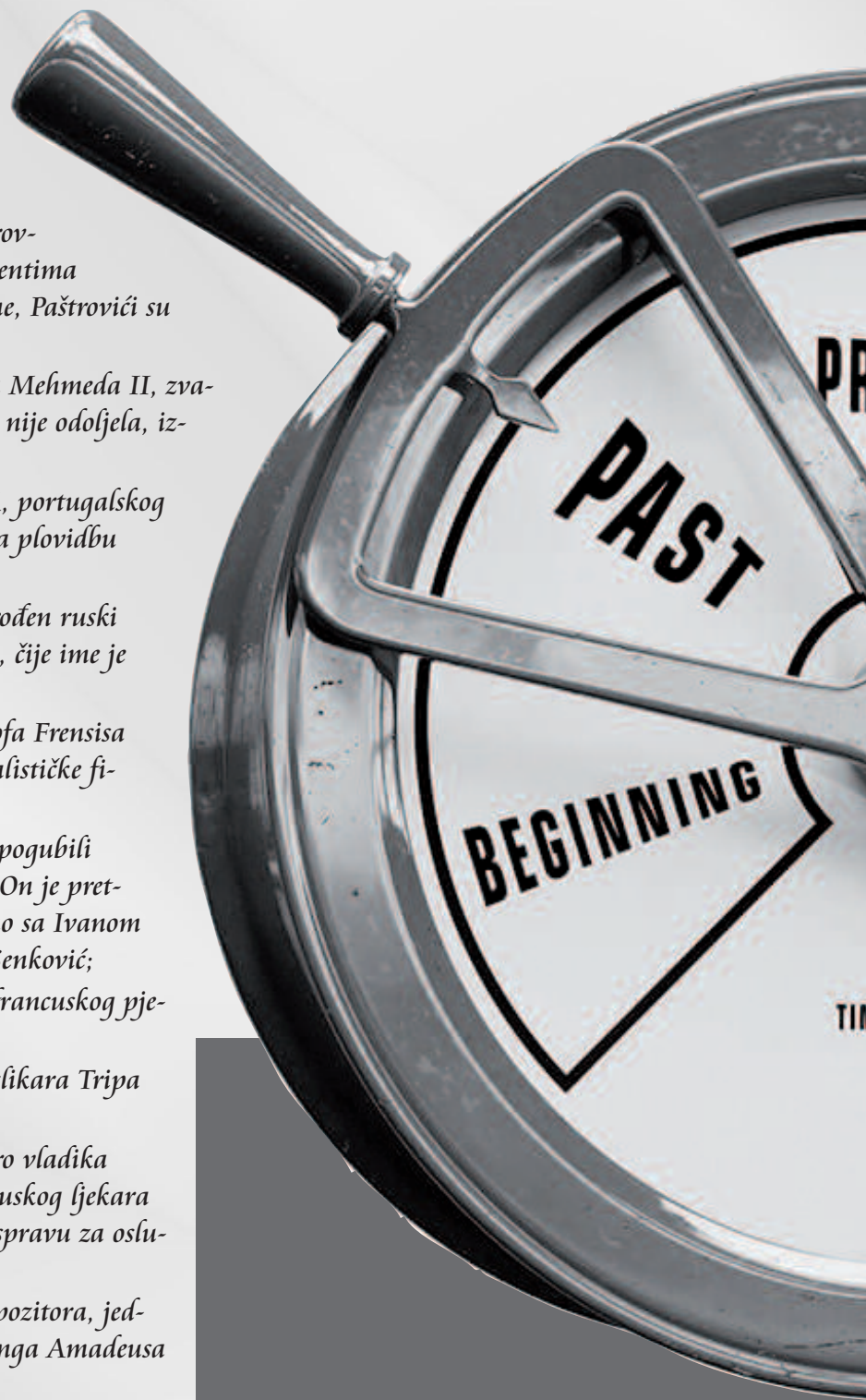
360 godina je od rođenja velikog kasnobaroknog slikara Tripa Kokolja (1661 - 1713);

240 godina je prošlo od 1781. godine, kada je umro vladika Sava Petrović; 240 godina je od rođenja francuskog ljekara Renea - Teofila - Ijasenta Laeneka koji je izumio stetoskop, spravu za oslušivanje (auskultaciju) rada pluća i srca;

230 godina se navršava od smrti austrijskog kompozitora, jednog od najvećih svjetskih kompozitora, Wolfganga Amadeusa Mocarta (1756 - 1791);

210 godina ima od rođenja Vuka Vrševića, 1811, učitelja, Vukovog saradnika na prikupljanju građe iz narodne književnosti sa prostora Boke, Njegoševog pisara, sekretara knjaza Danila i austrijskog vicekonzula u Trebinju; isto toliko godina je proteklo od smrti srpskog prosvjetitelja i poliglote Dositeja Obradovića;

200 godina je od 1821, kada je na Svetoj Jeleni umro francuski vojskovođa i car Napoleon I Bonaparta; 200 godina je od rođenja Šarla Bodelera (1821 - 1867), velikog pjesnika francuske moderne;

VREM

200 godina je minulo od rođenja, a 140 od smrti jednog od najznačajnijih evropskih pisaca, Fjodora Mihailoviča Dostojevskog (1821 - 1881);

180 godina se navršava od 1841, kada je okončano razgraničenje Crne Gore sa Austro-Ugarskom; isto toliko godina je proteklo od rođenja Nikole I Petrovića Njegoša, crnogorskog knjaza i kralja (1841-1921); 180 godina je od rođenja srpskog romantičara i poliglote Lazara Laze Kostića, 1841. godine, autora čuvene pjesme „Santa Maria della Salute“;

170 godina je minulo od smrti genijalnog pjesnika, duhovnog i svjetovnog vladara Crne Gore, teologa i mislioca, autora „Gorskog vijenca“, „Luče mikrokozma“ i „Lažnog cara Šćepana Malog“, refleksivnih pjesama, „Ogledala srpskog“ i pjesme „Noć skuplja vijeka“, Petra II Petrovića Njegoša (1813 - 1851); 170 godina je i od rođenja Laze Lazarevića, tvorca psihološke realističke pripovijetke u srpskoj književnosti i znamenitog ljekara;

140 godina je prošlo od rođenja engleskog ljekara - bakteriologa Aleksandra Fleminga (1881 - 1955), pronalazača prvog antibiotika - penicilina; 140 godina je i od rođenja princeze Ksenije, višestruko talentovane i obrazovane ćerke knjaza i kralja Nikole;

130 godina je proteklo od rođenja Mihaila Afanasjeviča Bulgakova, 1891. godine, proznog i dramskog pisca, jednog od najznačajnijih u književnosti XX vijeka; isto toliko je prošlo od smrti Artura Remboa, francuskog pjesnika moderne, kao i od rođenja poznatog hrvatskog pjesnika Augustina Tina Ujevića;

120 godina se navršava od smrti vojvode i pisca Marka Miljanova Popovića, 1901. godine, u Herceg-Novom; 120 godina ima i od rođenja francuskog ljekara Pjera Lepina koji je zajedno sa američkim bakteriologom Džonasom Edvardom Salkom pronašao vakcinu protiv dječje paralize; isto toliko je prošlo od rođenja velikog umjetnika stripa i crtanog filma, Voltera Ilajesa Diznija;

110 godina je prošlo od kada je na Cetinju rođen pjesnik zavičaja, sjete i zagledanosti u dušu čovjekovu, Aleksandar Leso Ivanović (1911-1965);

100 godina se navršava od smrti kralja Nikole, u Antibu, u Francuskoj, 1921. godine; isto toliko ima od smrti italijanskog operskog pjevača, jednog od najslavnijih tenora, Enrika Karuza; 100 godina je i od donošenja Ustava Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca;

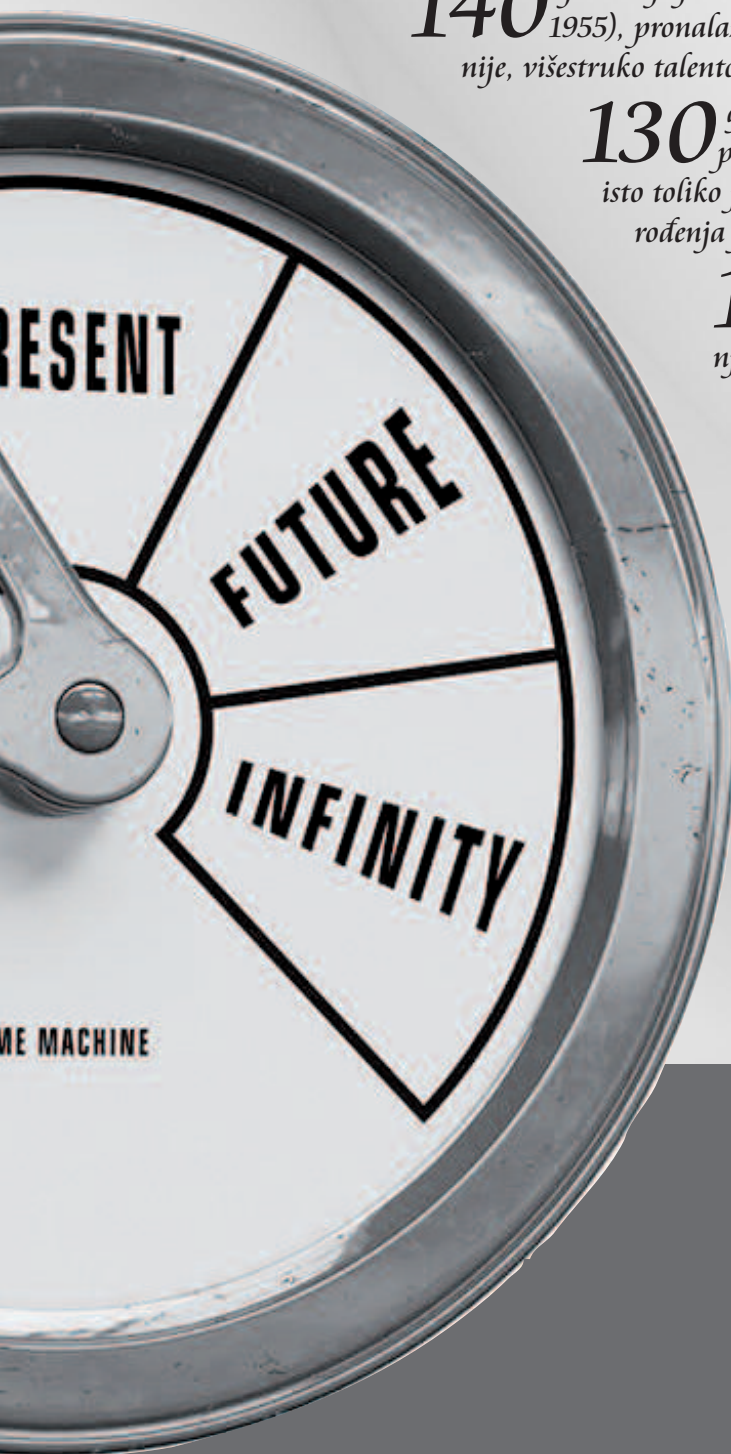
80 godina se navršava od 1941. godine, kada je 6. aprila otpočela invazija Sila Osovine na Kraljevinu Jugoslaviju. Ovaj napad, izvršen iz više pravaca, označava početak Drugog svjetskog rata na teritoriji Jugoslavije; iste godine podignuti su ustanci protiv okupatora, događaji koji su odraz slobodarskog duha naših naroda. Navršava se i 75 godina od završetka Drugog svjetskog rata; 80 godina je proteklo od kada je umro indijski pjesnik i filosof Rabindranat Tagore (1861-1941), jedan od najvećih pjesnika svjetske književnosti;

60 godina je od izgradnje Berlinskog zida, 1961. godine;

40 godina ima od smrti hrvatskog pisca Miroslava Krležu (1893-1981);

30 godina je prošlo od kada je umro književnik Janko Đonović (1909-1991); toliko je godina proteklo i od smrti pjesnika i prevodioca Vaska Pope, a isto toliko, i od smrti proznog pisca Miodraga Bulatovića; 30 godina se navršava od kada su, 1991. godine, poslanici Skupštine Republike Crne Gore, na Žabljaku, usvojili Deklaraciju o proglašenju Crne Gore kao prve ekološke države na svijetu;

15 godina se navršava od kada je Crna Gora stekla nezavisnost, 21. maja 2006. godine.

EPLOV

100 GODINA OD SMRTI KRALJA NIKOLE

Nikola I Petrović Njegoš je bio knjaz Crne Gore u periodu od 1860. do 1910. godine i

kralj u periodu od 1910. do 1918. godine, iz dinastije Petrović-Njegoš.

Naslijedio je na crnogorskom prijestolu svog strica Danila. Za vrijeme njegove vladavine, Crna Gora je Berlinskim sporazumom 13. jula 1878. godine, poslije Crnogorsko-turskog rata, dobila međunarodno priznanje i znatno teritorijalno proširenje. Dalja teritorijalna proširenja Crne Gore uslijedila su nakon Balkanskih ratova.

Nikola I je reformisao državnu upravu, ustanovio Ministarski savjet, osavremenio vojsku, Opštim imovinskim zakonikom udario temelj pravnom sistemu i otvorio vrata stranim investicijama. Oktroirao je 1905. godine Ustav Knjaževine Crne Gore, nakon čega je i sazvana Narodna skupština.

Nikola je vladao autokratski, zbog čega je u Crnoj Gori stekao brojne neprijatelje.

U Prvom svjetskom ratu je objavio rat Austro-Ugarskoj. Kraljevina Crna Gora je pružila otpor austrougarskoj invaziji, ali je morala kapitulirati januara 1916. godine.

Kralj Nikola se sa Vladom i Dvorom sklonio u Francusku, u egzil iz kojeg se nikada nije vratio. Poslije završetka rata zbačen je sa vlasti na Podgoričkoj skupštini. Uprkos brojnim pokušajima crnogorske diplomatije na Pariskoj konferenciji, Crna Gora nije uspjela povratiti svoj međunarodno-pravni suverenitet izgubljen krajem 1918. godine.

Umro je izolovan u emigraciji, a sahranjen je u Ruskoj crkvi u Sanremu, u Italiji. Njegovi posmrtni ostaci i ostaci njegove supruge kraljice Milene, kćerki, princeza Ksenije i Vjere, su 1989. godine, uz najviše državne počasti, preneseni i sahranjeni na Cetinju, u Dvorskoj crkvi na Čipuru.

Kralj Nikola se ogledao i u književnosti. Uglavnom je pisao rodoljubive pjesme, zatim epske spjevoeve i drame u stihu. Bio je poznat i kao izuzetan besjednik.

Njegova najpoznatija djela su pjesma „Onamo, 'namo” i drama „Balkanska carica”.

Pjesmu „Onamo, 'namo” ispjevao je 1866, neposredno poslije sklapanja saveza sa knezom Mihailom Obrenovićem, u vezi sa zajedničkom borbom Srbije i Crne Gore za oslobođenje srpskog i crnogorskog naroda od Turaka. Bila je narodna himna i himna nekih rodoljubivih društava. Pjesmu „Onamo, 'namo” je Bogdan Popović unio u „Antologiju novije srpske lirike”, 1911. godine.

„Balkanska carica” je drama u tri čina, s pjevanjem. Prvi put je izvedena 14. januara 1884. godine, na Cetinju, u kući vojvode Maša Vrbice.

Kralj Nikola je bio vladar, junak i književnik i velika ličnost crnogorske istorije.

Anja Bulajić, IVA

120 GODINA OD SMRTI MARKA MILJANOVA

“

Velike stvari koje doživljavamo i sa kojima se susrećemo su one kroz koje vidimo svijet kao blago i nadu da ćemo zauvijek biti srećni. To su one koje srce diktira a razum služi, one za koje se borimo svim svojim bićem i želimo da nikada ne nestanu. Ljudskost kao

„Za sramotu čovjek ne stara.“

„Istina je ljudski nakit.“

„U laži su kratke noge.“

„Ime ne krasí čovjeka no čovjek ime.“

„Zlato se u vatri probira, a čovjek u nesreći.“

„Ne igraj se tuđom čašću, da svoju ne umanjíš.“

suštinska osobina je ona koju treba da vrednujemo, da nas motiviše i zapali iskru onoga što suštinski jesmo, bića koja umiju da vole, praštaju i poštuju sebe a i druge. Povodom obilježavanja 120 godina od smrti Marka Miljanova, književnika i vojvode, perjanika knjaza Danila I Petrovića, njegovo djelo „Primjeri čojstva i junaštva“ me je podstaklo da razmislim o svijetu u kojem danas živimo i da pokušam da se vratim u vrijeme stvaranja djela.

Odmalena su nam pričali da budemo dobri ljudi i da činimo dobra djela. S druge strane, mi smo sebični i ne podnosimo jedni druge u mnogo čemu, u uspjehu, padu, nadi, ambiciji. Nosimo sada masku, ali samo u svrhu suzbijanja virusa i epidemije! Sve ostale maske su pokazatelj našeg licemjerja i lažne gordosti, a ne čojstva kojim bismo trebali da gradimo život popločan empatijom i iskrenim namjerama.

Mnogi ne poznaju sebe a to je najveća moralna kazna, drugi vam sude, a vi blijedo gledate i shvatate da ne razumijete suštinu postojanja. Nema samopoštovanja od kojeg se gradi čojstvo. Ljudi koji imaju jedno a nemaju drugo ili obrnuto su ništa više od gomile nabacanih knjiga među kojima tražimo jednu, a stalno nam izmiče. Izmiče nam „poglavlje“ ljudskosti. Samo uporni mogu da iz gomile prašine izvuku svoj karakter i ponosno ga nose kroz život. On je često ukaljan lošim poimanjem stvarnosti i činjenice da niko ne mora ništa da vam da ako na bilo koji način niste to zaslužili. Samima sebi činite uslugu time što ste nezavisni i svoji, što niko ne može da vam pokoleba razum i što uvijek nađete vremena da usrećite onoga pored sebe. To je junaštvo današnjice, čuvanje svojih ideala i stavova u moru istih i haotičnih koji vam ne daju mira i osuđuju vas na svakom koraku.

Svoje odobravanje i oduševljenje zamijenili smo lajkovima na društvenim mrežama, stikerima potisnuli pažljivo krivudavo napisane riječi za rođendansku čestitku. Znalo se da se, iz poštovanja prema nečijim godinama, nešto moralo i prećutati. Znalo se da se riječ ne daje tako lako, ali ako se da, ona je svetinja. Vjerovalo se u ljude. Siromašnima i bolesnima se pomagalo. Danas smo slijepi i gluvi za tuđu muku, smatrajući je manje vrijednom, bez dostojanstva i emocija. Često ne vidimo sve jer ne želimo

da osjetimo bol koja se prelijeva i obuzima naše biće, dio po dio kida, truje i pravi od nas živu sjenku koja ogorčeno hoda. Ne smijemo biti nezadovoljni ljudi jer je svaki čovjek jači od zaborava, mržnje i smrti, ako svojim vrlinama i djelima pokaže svijetu suštinu ljudskog postojanja.

Kada bi čovjek radio ono što je njegova dužnost, uprkos posljedicama, preprekama, opasnostima i pritiscima, ljudska svijest, moral i ljepota života bi se oslikavali u našoj duši, našoj želji i težnji ka humanosti. U svijetu u kojem je Marko Miljanov pronašao svoje primjere čojstva i junaštva, smjelost i rizik su bili mnogo češći u odnosu na današnje vrijeme i vrlo često su bili jedini način održavanja života. Junaštvo je za njega junaštvo samo kad ima neki plemenitiji, viši cilj, kad je atribut ljudskosti i ljudske časti. „Radije sam poginuti glavom, no obrazom“, misao je Marka Miljanova koja bi se danas smatrala ludošću i nezrelošću pojedinca.

Sara Kovačević, Iva

”

170 година од Његошеве смрти; „Луча микрокосма”- повод за размишљање

Попут многих философа и метафизичара, Његош поставља питање које живи у бити свакога човјека - питање поријекла зла.

Тешко је зле мисли држати у глави, ма какво значење човјек њима придавао. Његош, трагајући за сврхом, полази у лет на религиозно – надахнута небеса истине и правог пута.

Улазећи у ходнике своје душе, он налази пут до неба, уздиже се изнад мање савршеног материјалног свијета ка оном божанском. Појава мотива анђела, Његошу указује да је на правом путу, оном исправном и божијем. Он врло брзо спознаје разграниченост између двају свијетова, Сатаниног пакла и Божијег раја, што нам говори да је пут истине и сазнања јасно подијељен и објашњава једини пут који човјека може да води. Пјесник упознаје бескрајну, ванвременску хармонију неба, божијег пријестола. Увидјевши Адамово паденије, са жељом да исправи грешку и пусти све људске душе у рај, ствара слику архангела Михаила и Гаврила који одлазе код Сатане да траже његово покајање. Сатаниним одбијањем, Његош нам говори колико је пут праведности, Исусов пут, тежак, дуг и болан.

Ратом који избија на небу, Његош и даље велича важност и комплексност ове борбе са Сатаном, што се односи на сопствене ђаволе, то јест искушења која већ паднути, грешни човјек, у овом краткотрајном тјелесном животу, добија. Остаје то обећање и нада да Сатана мора изгубити, што се потврђује побједом на небу, божијом стријелом правде. Доказ природе божије и праведности која је увијек присутна је стварање свијета у којем живи ђаво и стварање свијета у којем живи човјек. Његош ипак истиче да је слободна душа човјекова, и да избор између неба и ада јесте само по вољи човјечијој, а не по божијој, што поништава Сатанину полуистину коју износи анђелима да би их подвргао себи, да је Бог апсолутни и својевољни владар.

Морамо гајити истину у себи, лучу у нашим срцима и праведност у нашим мислима. Душа не може умријети, али се може покварити сваког трена нашег живота.

Војислав Вукотић, IVa

Како живот одмиче, сви смо свјесни небеског живота, неко га се боји а за некога чак и не постоји. Душа човјекова створена је с љубављу чистом, међутим, не зна свако тај дар чувати. Упрљамо руке непотребним поступцима, па тако и душу. Љубав је божија велика и чиста као суза и пружи нам руку која нас последи свих падова у животу, уздигне. Човјеку је Бог потребан, за све што му треба он га моли, за све што му је дато се захваљује, за све што га боли њему се обраћа. Има он силу над нама, створени смо његовом вољом. А душа ће отпутовати на мјесто које је бирала сваким својим уздахом.

Маша Чухлиб, IVa

У овом дјелу заступљено је учење о постојању двије супротности: Бога и ђавола, односно добра и зла.

Дјело је засновано на метафорама. Држи читаочеву пажњу и буди низ питања – шта је уопште сврха постојања, шта је тијело а шта дух, које су то човјекове моћи. Док читамо Његошев спјев, упознајемо се са стиховима који носе мисаоно значење и дубину, у коју је могуће једино уронити тумачењем симбола и алегоријских слика, односно познавањем основа философије.

„Човјеку је срећа непозната, што се више к врху славе пење, то је виши среће непријатељ“, стихови су који говоре о људској тежњи ка срећи, а који су на мене оставили снажан утисак, као и ово Његошево дјело.

Ивана Тодоровић, IVb

Његошев мост између два супротна света јесте уједно и једно од најмистериознијих бића- човек. Човек као умно биће, које има снагу да расуђује, мисли и разликује добро од зла. Човек који је микрокосмос у бесконачном и незамисливом макрокосмосу. Ми носимо Адамов грех и Његош Божију казну овако описује:

*„Њихово ће кратко заточење
бит им тужно непостојној души:
са плачем ће на земљу падати,
са плачем ће на земљи живети,
са плачем се у вјечност враћати,
мучитељ ће један другом бити,
сваки себе поособ највећи.“*

Адамов грех нас је одвојио од најуређенијег и најсавршенијег Царства, али његово покајање нам је задржало лучу у души и омогућило да верујемо да се, уколико спознамо грешке, вратимо у Царство небеско. Зато нам је Бог подарио разум да разазнајемо добро од зла и одаберемо којим ћемо путем ходити. Сатана је одабрао ад и његова сујета и тежња ка моћи не престају. Сатана је зло, тама и незнање, све особине којих се ужасавамо.

Баш као и наш предак, и ми грешимо, али снага луче која сија у нама, у микрокосмосу, јесте да нас још једном подсети да нам је Бог подарио лучу. Она нам омогућава да одаберемо да ли ћемо се покајати и окренути светлу или заувек остати у оковима гордости.

Исидора Секулић, IVa

Његошева мисао прожета кроз дјело „Луча микрокосма”, приказана на филозофски начин, оставила је јак утисак на мене и натјерала ме да размишљам о темама и мотивима из дјела. Ову мисао он излаже карактеристичним пјесничким језиком и она представља моралне проблеме људске душе и борбу добра и зла.

У овом дјелу Бог има све епитете савршеног и вјечног, он је извор живота, творац не само Земље, већ и цијелог космоса. Слава његова вјечна је и бескрајна, и човјек јој се може само дивити са Земалске тачке, али је може достићи тек онда када досегне вјечно.

Иако проклета због прародитељског гријеха, који сви са

собом носимо, човјекова душа може и треба да се истргне из смртнога тијела и тежи ка Богу, и тако заслужи рај.

Кроз мишљење човјека као микрокосмоса осликава се космос. Човјек тежи ка бесмртности јер је душа његова бесмртна, иако је заробљена у смртном тијелу.

Ово је дјело отворило нове погледе и обогатило моје знање, па ће ми остати урезано у памћењу. Сажетим поетским изразом и дубином филозофске мисли Његош је створио јединствено дјело у којем је аутентичном пјесничком љепотом покушао да открије тајну људског бића.

Ања Булајић, IVa

Ово Његошево дјело, на мене, као и на већину оних који су га темељно прочитали, оставља снажан утисак. Свидјело се дјело неком или не, није нешто што се лако заборавља и остаје уклесано у нашим сјећањима као нешто што нам је отворило другачије погледе и знатно обогатило наше знање и културу.

Његош нам кроз филозофске погледе приближава религију, на свој начин говори о различитим догађајима, описује космички лет пјесникове душе у потрази за одговорима о поријеклу и судбини човјечанства на Земљи. Сматрам да је овим дјелом Његошева вјерска пјесничка мисао постигла свој највиши умјетнички облик, свој најистакнутији врхунац. „Луча

микрокозма“ ће у мојим мислима остати запечаћена због јединствених Његошевих медитативних напора да докучи тајну људског бића и због маштовите снаге која му је омогућила да чак и апстрактне појмове прожме аутентичном пјесничком љепотом.

Захваљујући дубини филозофске мисли, снази и љепоти умјетничке инспирације као и сажетом, препознатљивом поетском изразу, увијек ћу сматрати „Лучу микрокозма“ као једно од најзначајнијих дјела прочитаних током својих средњошколских дана.

Гала Рашовић, IVb

Луча микрокозма. Трагање за путем којим се душа људска спустила на овај свијет. Комплексно дјело које може изазвати многобројне недоумице ако му се не приступи на прави начин. А који је то прави начин? Он не постоји. Нема упутство, нема рецепт. Човјек треба достићи ментално тај ниво. Није довољно познавање само књижевности. Ни у животу не треба проматрати дешавања и ликове кроз једну перспективу када већ нисмо ограничени. Филозофија и теологија би биле идеалне сапутнице за путовање кроз ток Луче микрокозме. Да ли је уствари наш свијет резултат Адамовог гријеха? Шта то нас наводи да скренемо са правог пута? Много питања, а одговори

чекају. Добро и зло. Наши вјечити мотиви од којих не можемо побјећи. Не тако идеално окружење у коме је живио, помогло је Његошу да представи идеалан свијет који је и Платон описивао. Тачније државу. Метафоре, алегорије и симболи су они који додатно дају на снази и вриједности дјелу. Сви се ми срећемо са Сатаном, бивамо стављени на искушења али ништа у животу није само црно или само бијело. Сви смо проткани нитима добра и зла. Сви смо ми марионете. Некима управља Бог, а некима Сатана.

Игор Дакић, IVb

У процесу стварања, по вертикали моћи, по вјери и знању, Његош разумије моћ јединог свевишњег Творца, Бога, чије је врхунско дјело човјек. Његова душа вођена разумом, сама је љубав и божанство. Она, као таква, вјерујућа у творца, може ући у вјечни рај. Човјек као такав, душом својом – лучом својом, може разумјети почетак, пад, свој овоземаљски изгнани живот, своју смрт или на крају, или почетку, свој повратак у рај.

У епу Његош користи симболе бројева, симболику простора и божанску функцију стварања, које су узајамно постављене у

хармонији. Његова идеална држава је Платонова просвећена држава, кроз лице Бога, Творца. И пјесник је доживио све што и Адам. Поставши страдалник, схватио је да постоје свјетлост и тама, небо и земља, дух и материја, добро и зло, Бог и Сатана, вјечност и ограниченост, Космос и Земља.

Упознао је тако ад и рај, човјека и Бога, науку и вјеру, нашао пут за спасење напаћене душе, крхке и божанствене, једине луче која својом свјетлошћу обасјава муке живота.

Јелена Коњевић, IVb

Да нема Божије љубави, наше постојање било би безвриједно. Ми ту руку тјерамо, гриземо, пљунемо хиљаду пута а да тога нисмо ни свјесни. Али љубав Божија је толико велика да опрости и када не знамо да гријешимо. Ако је превише онога скривеног, није ли онда неразумно тражити од нас, Адамових потомака, да разумијемо пад на Земљу? Човјеку је Бог потребан и он природно тежи ка њему, јер све што човјек жели, он заправо иште од Господа. Кад плаче, иште Божју утјеху. Када је срећан, иште да Господ том тренутку подари кап своје вјечности. Но једино како не требамо жељети је жељети без молитве, јер то је гордост. И једино што не требамо жељети

је туђе, јер то је похлепа. Тако је пао Нечастиви. Господ му је подарио рајска насеља и небески мир, мјесто поред себе, а он је хтио оно Божије. Зато човјек не треба да гледа у висине које не може да има, већ да буде хладне главе. Можда је човјеку морао припасти земаљски затвор управо да би схватио шта му је Бог даровао на небесима. Као што је живот циклус, тако је и све у животу циклус. „Сваком по заслуги. „Како радиш, тако ти се враћа“. „Како живимо, таква нам је вјечност“. „Или рај или огањ“. Онај ко вјерује, зна одговор.

Анђела Вучетић, IVa

Замисао да је човјек микрокозам, мали свијет, присутна је у лучи, не само у наслову, већ на свим мјестима у дјелу гдје се човјек приказује као борба добра и зла, свијетла и таме. Насупрот борби јавља се мотив јединства двају принципа, духа и материје, великог и малог, макро и микро космоса. То јединство Његош представља уз помоћ божанског принципа који симболизује ред и хармонију. Човјек је често представљен у борби са самим собом. Човјеков живот је приказан као вјечита тежња за срећом.

Његош сматра да је спознаја и недостижност среће неизбежно људско стање. У посљедња два стиха, још једном су се супротставиле идеје великог и малог, земље и човјека. Човјекова пролазност и краткоћа његовог живота, као и немогућност достизања спокоја, главни су мотиви Његошеве „Луче“.

Људски живот наизглед је туробан и тежак, без блаженства и у вјечитој потрази за срећом која увијек измиче. „Нема дана који ми желимо“. Међутим, свеprisутном песимизму и таме која обавија људски род, Његош супротставља искру, свјетлост која зрачи из сваког човјека кроз његову бесмртну душу. Та искра представља и наду у спасење човјечанства.

Милица Челебић, IVa

У нама лежи та једна филозофска нит која каткад заголица и пробуди слободу нашег ума. Његошеву нит дуго је његовао и обликовао Сима Милутиновић Сарајлија, учећи га љепотама писања, поезије и митологије. Учитељ му је утабао пут ка свјетлијој будућности, а он му као израз захвалности и признања посвјећује „Лучу микрокозма“. У овом дјелу прожео је питање човјековог настанка и његове сврхе. Дао нам је живописне слике пакла, издаје, борбе између добра и зла, таме и свјетлости. Људску судбину је приказао на веома тумран начин, од самог Адамовог гријеха, Божије казне, па све до нашег бесциљног тумарања Земљом.

На крају нам се ипак не затворе сва врата, а посебно не она која воде ка свјетлости. Сви ћемо се некада борити са Сатаном, као што је и Бог то чинио. Неки од нас ће се наћи пред вратима Адамовог искушења, а на нама је да ли ћемо успјети да им одолимо. Читав живот је једна велика борба, а „искра мала небесне љубави“ је та која нас држи на правом путу.

Ивана Марић, IVb

Мајка природа из дана у дан подсећа човјека на љепоту коју му је подарила. У том мноштву и љепоти биља на дар нам је дата поморанџа. То је цитрусна воћка, чији цвијет асоцира на срећу.

Ријеч „наранџа“, у народу познатија као наранџа, води поријекло из санскритске ријечи „нарангах“ што значи наранџино дрво. За неке врсте се вјерује да су настале прије 7000 година и оне су са свјетским миграцијама доживјеле своја прекоокеанска путовања у нове домовине. Прве су се киселе поморанџе одомаћиле у Италији за вријеме Римског царства, а у XV вијеку слатке поморанџе су донијели трговци и у друге европске земље. Из Европе, поморанџа је своју авантуру упознавања нових предјела и земаља наставила у Сјеверној и Јужној Америци, Аустралији и Африци.

Поморанџина свестраност, љековитост, љепота и симболика, вјековма су је држали на трону моћних чувара и чуда природе. Данас успијева у свим топлијим и јужним крајевима свијета. Према митологији, један од 12 задатака које је Херкулу задао Еуристеј је да донесе „златне јабуке“ из врта Хесперида, са стабла које је чувао змај. Многе културе, стабло поморанџе сматрају симболом брака и љубави. На вјенчањима младе и данас, у Француској, Италији и Грчкој носе цвијет у коси или букет цвјетова овог цитруса. Изложба поморанџе на кинеској Новој години објављује жељу за срећом и просперитетом наредних 12 мјесеци. Она представља симбол богатства и благостања. На Сицилији се слика Дјевице Марије украшава гранчицом ове биљке, а њен цвијет је државни цвијет Флориде.

Поморанџино зимзелено дрво припада породици Rutaceae, рода цитрус које може да живи и до 500 година, а да даје плодове до 100 година. Њени цвјетови су опојног мириса, бијеле боје, а плод укусан, сочан, жућкасте или црвенкасте боје. Она је данас постала лијек и храна, симбол љепоте, плодности, богатства и вјечног живота, отмености и раскоши.

Ова сензационална биљка данас има више врста, од оних аутохтоних до најновијих (насталих укрштањем).

Севилска поморанџа је горког укуса, али јединствена за израду џемова и ликера.

Поморанџа Валенсија, која је име добила по шпанском граду Валенсији, првенствено се користи за производњу сока.

ДРВО МОГА ЗАВИЧАЈА

Велика поморанџа нема сјеменки и настала је случајном мутацијом у једном воћњаку у Бразилу. Данас је на дохват руке цијелом свијету.

Црвена поморанџа сматра се хибридом мандарине и грејпа, због чега је и горког укуса. У кухињи може послужити за прављење коктела.

Бергамот поморанџа је добила име по италијанском граду познатом по средњовјековној архитектури и домаћој кухињи, Бергамо, гдје се узгаја. То је мали крушколики агрум, доноси плодове у прољеће. Есенција уља бергамота користи се у арома - терапији као и у изради парфема.

Уједно је фототоксичан и након његове

дрвета. Она не воли мочварно подручје, а зими је треба преселити на неко топлије мјесто или је заштитити умотавањем стабла, од вјетра и хладноће. Од априла до августа се дохрањује ђубривом једном недељно, у супротном ће јој лишће пожутјети од неисхрањености. У септембру се прекида ђубрење и смањује интензитет заливања. Презимљује у свијетлим просторима, без директног сунца, на температури од 3 – 15°C. Резидба поморанџе је естетско украшавање њене бујне крошње, обликовањем и проређивањем грана, сваке године прије почетка вегетације. Берба плодова почиње сазријевањем у јануару, фебруару и марту, плод мора дозрети на стаблу, јер након бербе не дозријева. Прва берба почиње након четири године младог стабла и обавља се ручно, јер уједно, док траје берба, она и цвјета. Не смијемо заборавити да пружањем пажње и захвалности овом величанственом дрвету, стварамо узајамну енергију између себе и природе.

Овај агрум одолијева штетности штитасте ваши-rolifagne. Штеточина изазива деформацију и сушење лишћа, чинећи да сама биљка заостаје у развоју. Хемијском заштитом у прољеће, овај непријатељ се може сузбити док је у фази ларве. Римљани су, насељавајући бокешке обале, вјероватно и донијели сјеме поморанџе, тада аутохтоне, љуте или горке, коју данас називамо *citrus aurantium*. У XVI вијеку у Боку је стигла слатка поморанџа коју су португалски поморџи донијели из Индије, Кине и Бурме.

Дивља поморанџа позната од давнина, заслужна је за све користи и добробити које нам доноси, за здравље, љепоту и ужитак. Овдје се одомаћила, пустила нам душу и сок у руке. Као егзотична љепотица, својим ароматичним цвијетом и дивље киселим наранџастим плодом, освојила је нашу Боку и људе. Још од давних дана жене Бокоторског залива спознале су њен квалитет и љепоту укуса, због чега су настале многобројне делиције, уља, креме и парфема.

Као знак захвалности у Херцег Новом сваке године организује се „Мала фешта од наранџе“ гдје вриједне домаћице излажу оригиналне производе од поморанџе, попут торти, колача, џемова, ликера, сокова... Поштујући традицију и херцеговачки дух, скоро свака породица прави чувени

примјене не смије се излагати Сунцу.

Популарна jaffa поморанџа суптропске регије у Израелу, свијетле коре, опојног мириса и слатког укуса, сазријева у прољеће.

Због своје благодети и љепоте коју човјеку пружа, ова фасцинантна биљка заслужује велику бригу и посвећеност у гајењу. Будући да је суптропска захтијева температуре од 20 – 40°C. Њено стабло посебно воли влажност ваздуха који јој чини плодове сочнијим, а кору тањом. Честим влажењем стабала, поморанџу ћете учинити срећном. Не подноси стајаћу воду, па се мора заливати опрезно и важно је пустити да се земља осуши од претходног заливања. Уколико је превише воде, а земљиште није полупропустљиво за воду, коријен ће јој иструнути, а листови и гране се осушити. Неке поморанџе могу успијевати у хладним крајевима, али им плодови онда нису слатки и укусни. Са Сунцем се дневно дружи 8 - 12 сати, мада може да успије и у сијенци другог

поморанџин слаткиш звани аранџин. Након што се нареже кора на танке пруте, ставе се у кључалу воду и кратко се кувају. Понављајући поступак кувања два пута уклања се укус горчине из коре. Кад се изваде и посуше, извагају се, и према њиховој тежини се дода једнако шећера, убаченог у мању количину воде. Кувају се до 45мин на лаганој ватри. Потом из лијепог мирисног сирупа извадимо пруте на папир, поспемо кристал шећером и раздвојимо их један од другог, да би се могли осушити. Цијели процес траје од 5 – 6 сати. Захваљујући мирисима, укусима, несебичном гостопримству и смијеху, ова фешта је права радост како за мјештане тако и за госте. Постала је туристичка атракција на коју се поново долази.

Поред наранџине примјене у кухињи и козметици, готово да не постоји ниједна болест људског организма гдје она нема превентивно дејство. Данас јој је фармакологија дала високу позицију у производњи лијекова са широким спектром дејства на људско здравље. Богата је витаминима и минералима, због чега је у Старој Гчкој звана „воћем богова“. Она има освјежавајуће али и антиоксидантско дејство, ефикасна је у

борби против карцинома, користи се као чистач организма од штетних и отровних материја. Енглези препоручују да би дјеца требало сваког дана да поједу по поморанџу. У комбинацији са црном чоколадом, користи се као превентива од болести срца и крвних судова.

Код умјетника, постала је главна инспирација кроз стих и слику. Посвећена јој је весела почасница:

„Паде листак наранџе
Усред чаше јуначке.
Да је знала наранџа
Да је чаша јуначка,
Врхом би се повила,
Па би чашу попила.
И око и чело —
Све вам, браћо, весело!”

У лирској пјесми „Дјевојачка захвалност“, такође је заузела главно мјесто.

Порасла је у Новом наранџу.
Гојила је Новкиња дјевојка:
по љету је вином пол'јевала,
а по зими свилом покривала.
Како ју је млада одгојила,
наранџа је родом преродила:

свака грана три наранџе дала.
Три наранџе шаље на три стране:
једну шаље дужду млетачкоме,
другу шаље Краљевићу Марку,
трећу шаље цару честитоме.
Ђевојци се сва три одазвала.
Ал' говори лијепа дјевојка:
„Мало 'вала дужду млетачкоме,
који шаље од сребра галију
н'јесам јунак да пловим по мору,
већ дјевојка да љубим јунака.
Мало 'вала Краљевићу Марку
што ми шаље од злата јабуку -
дјевојка сам, јабука сам сама.
Много 'вала цару честитоме
што ми шаље коња и јунака.”

Откад је откривена, отргнута из дивљине, поморанџа симболише срећан брак и љубав, синоним је за здравље и освјежавајући мирис. У њеном укусу и мирису уживају гурмани истанчаног укуса, као и креатори парфема. Она инспирише пјеснике својим заводљивим особинама и буди радост у души. Управо то је оно што остаје и нама у сјећању и чулима при сусрету са њом.

Јелена Коњевић, IVБ

МОЈЕ

Тмуран ти је мој свијет,
За твој ведри који ствараш.
Ти кажеш да волиш мојих сулудих мисли сплет,
а истовремено ме за обичну личност схваташ.
Чудно ти је моје море.
Ти кажеш да је оно мирно,
али га вјетар ремети.
Кажеш да су ти крај њега најљепше зоре,
али ти увијек фали вино,
јер се од мог мора не можеш напити.
Кратко ти је моје небо,
за твоје јато птица.
Кажеш да оно не мора бити ведро,
али за тебе је оно само мала скица.
Себична ти је моја љубав.
За тебе који још у бајке вјерујеш.
Кажеш да ћеш због ње промијенити свијет читав,
али никако у своје руке да је преузмеш.
Ја сам више сама за свој свијет,
за своје море,
своје небо,
своју љубав.

Милана Смиљанић, IVгр

АНЂЕО ЧУВАР

На небу живе дивни анђели,
увијек су весели
и никад нису одустали.
Сваки човјек има свог анђела чувара,
као цвијет лептира.

У мраку нас чувају од свих злих моћи
и моле се да ли ће неко од наших ближњих доћи,
јер њихова снага се крије у нашој срећи.

Анђели су као чаролија,
слуша се њихова мелодија.
Лепршава су њихова крила,
они су твоја добра вила.

Никад нећеш бити сама,
губи се свака твоја тама.
Јесење кише долазе,
анђели на небо одлазе
и свако бира своје стазе.

Мирјана Луковић, Iу1

- Aktivnost
- Časkeanje
- Timovi
- Zadaci
- Kalendar
- Pozivi
- Datoteke
- Insights
- ...
- Aplikacije
- Pomoć

ISKRA 61

13.3.2020.
Prekid nastave od 16.3.2020.

15.3.2020.
Obavještenje za učenike

Obavještavamo učenike da će zbog odluke o obustavi nastave, profesori na web stranici objavljivati predavanja, zadatke, smjernice i uputstva.

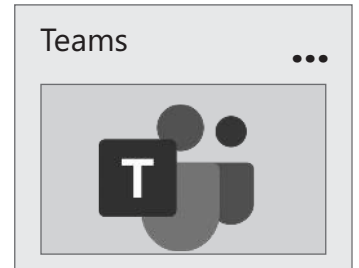
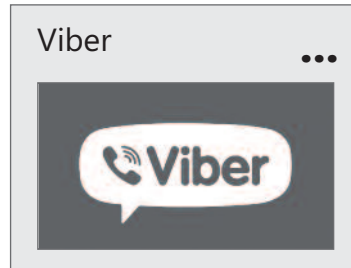
OD ISKRE

Školska 2020/21.

Graph - broj održanih časova preko Microsoft Teams aplikacije u školskoj 2020/21.godini

Microsoft Teams

„Dvije generacije neće proslaviti maturu kao što su mnoge prije njih. Pomozimo im da energiju nezadovoljstva, razočarenja i nestrpljenja usmjere na kreativna rješenja po kojima će se pamtiti njihove „mature u doba korone“ – bez dobro poznate navijačke atmosfere i cijepanja knjiga. Oni zaista zaslužuju i više i bolje od toga. Potreban im je širi horizont, modernost, kreativnost, potrebno im je da osjete da cijenimo ono što su postigli i posebno – da znaju da od njih očekujemo još više! Oni će biti mjera naše uspješnosti, u svakom pogledu. Jer – mi smo ono što ostaje iza nas. Recimo im i pokažimo im da im vjerujemo. Srećno, sigurno i kreativno, dragi naši polumaturanti i maturanti! Samo naprijed!“

*Pismo zahvalnosti i podrške maturantima i maturantkinjama generacije 2019/2020.
(Sa sajta škole, 4. jun 2020. godine)*

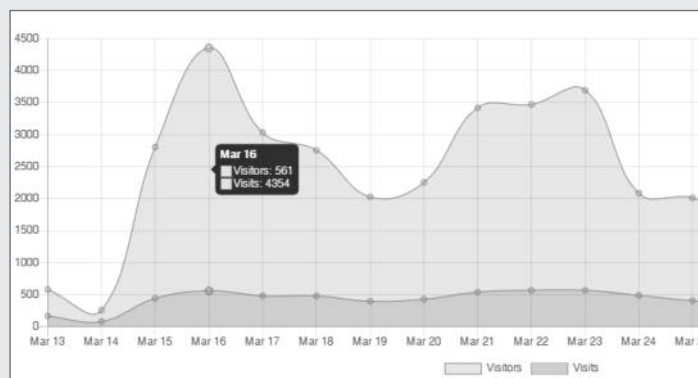
Mart 2020. . .

Preporuke za prevenciju i suzbijanje širenja COVID-19

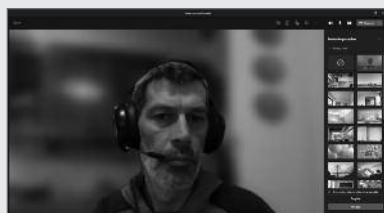

Mart 2020.

Graph - Posjete sajtu škole u martu 2020. godine

ICT koordinator

ANKETA O ISKUSTVIMA UČENIKA TOKOM SPROVOĐENJA NASTAVNOG PROCESA NA DALJINU

Predmet izvedenog istraživanja su iskustva učenika, sagledana iz njihove perspektive, tokom sprovođenja nastavnog procesa na daljinu (online).

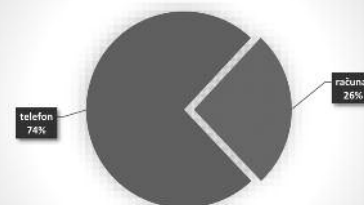
Ispitivanje je sprovedeno od 14. do 16. aprila 2020. godine. Osnovni instrument istraživanja bio je upitnik koji se bavi iskustvima učenika tokom nastavnog procesa „online“. Ispitivanje učenika je sprovedeno online i bilo je anonimno. Prosječno vrijeme potrošeno za popunjavanje upitnika je 5 minuta i 30 sekundi.

U istraživanju su učestvovali učenici I, II, III i IV razreda gimnazije i stručnih škola. Ukupno je ispitano 612 učenika ili 68% od ukupnog broja učenika Škole.

Link: www.smsigkovacic.me

Mart 2020.

Za OnLine nastavu koristim:

Microsoft Teams

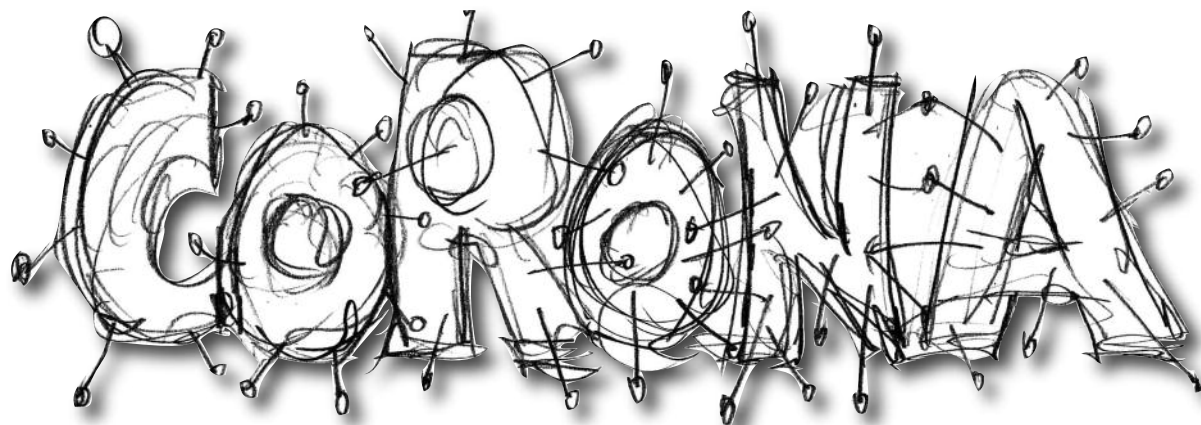

Mart 2020.

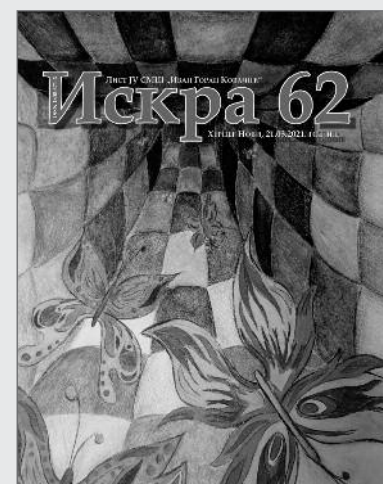
Koliko ti je teško da pratiš OnLine nastavu

DO ISKRE

ISKRA 62

COVID -19

Kako našu zemlju, tako i ostatak svijeta, zahvatio je ovaj okrutni virus poznat po imenu COVID-19. Već više od godinu dana ljudi žive u borbi za novo i bolje sutra, bez ove, veoma zarazne bolesti. Strah i neizvjesnost kako će i kada završiti pandemija koja je do sada odnijela dva miliona života, ostavila je ljude u panici i nastojanju da se prilagode na novu svakodnevicu. U samo nekoliko sedmica, korona virus kao da je pokrenuo pravu revoluciju. Odjednom je svijet prinuđen da se navikava da živi drugačijim životom. Stručnjaci su smišljali razne načine zaštite kao što su držanje distance, nošenje maske, redovna dezinfekcija ruku, ali to ipak nije bilo dovoljno da se bolje izborimo sa ovim virusom. Danas smo se već donekle privikli na ovaj način života i kreću masovni programi vakcinacije u pokušaju da se pandemija konačno stavi pod kontrolu. Do kada će trajati i kad će sve ovo prestati, niko ne može da odredi, ali na nama je da se borimo i ne odustajemo. Stres nije uvijek negativan. Negativne fizičke i mentalne posljedice stres ima onda kada pritisak po svom intenzitetu ili trajanju prevazilazi adaptivne sposobnosti organizma, a pozitivne ako organizam očvrstne, stekne otpornost ili razvije nove, konstruktivne mehanizme za njegovo savladavanje.

Željeli smo da provjerimo kako ovu korona situaciju proživljavaju naši vršnjaci pa smo, uz poštovanje propisanih mjera zaštite, sproveli anketu, kojom smo ispitali naše učenike o njihovoj COVID svijesti.

U anketi je učestvovalo 129 učenika, 75 djevojaka i 54 mladića, iz sva četiri razreda gimnazije, turističke, ekonomske, fizioterapeutske i trgovačke škole. Anketu su osmislili i sproveli učenici IIIu i IVe, u okviru predmeta poslovna psihologija, kod profesoric Milice Tušup.

Na pitanje u vezi sa reakcijama Instituta za javno zdravlje na pandemiju, 55% učenika smatra da odgovorni djelimično ade-

kvatno reaguju na aktuelnu situaciju. Ovaj odgovor svjedoči o smanjenoj toleranciji na izuzetno frustrirajuću situaciju kakva je ova, nastala usljed kovida. Dugotrajno dejstvo ovog socijalnog stresa iscrpljuje i sigurno je da su i mladima, snaga i strpljenje pri kraju. Borba sa pandemijom, nažalost, traje već godinu dana i manje-više na sličan način se sa njom bore, sa polovičnim uspjehom, evropske države i brojne zemlje svijeta. Što se tiče odgovora na pitanje koliko učenici poštuju mjere, naišli smo na razliku, pa 52% učenika stručnih škola odgovara sa donekle, dok 56% učenika gimnazije u potpunosti poštuje mjere. Interesovalo nas je mišljenje učenika o tome da li je javnost dovoljno informisana o virusu. Učenici stručnih škola smatraju da jeste (34%) i djelimično (39%), dok gimnazijalci odgovaraju sa da (54%). Da bismo saznali kom izvoru informacija mladi najviše vjeruju ponudili smo izbor između: TV/vijesti, novine/portali, društvene mreže, porodica, prijatelji i drugo. Pokazalo se da je taj izvor za učenike gimnazije TV/vijesti (68%), kao i za učenike stručnih škola (56%). Primjećujemo da učenici srednjih stručnih škola navode kao izvore kojima vjeruju i novine/portale (14%) i društvene mreže (17%), a interesantno je da mrežama veoma vjeruju učenici trogodišnje trgovačke škole (30%). Odgovori na ovo pitanje, kao i na pitanje u kojoj mjeri poštuju epidemiološke mjere se unekoliko razlikuju s obzirom na obrazovni smjer. Učenici stručnih škola češće biraju opciju djelimično - tu vidimo prostor za podizanje zdravstvene i građanske svijesti naših učenika. Provjeravali smo da li postoje značajne razlike u odgovorima učenika zbirno, između razreda svih škola, no rezultati su uglavnom ujednačeni, te zaključujemo da mladi, srednjoškolskog uzrasta, sve četiri godine, na sličan način doživljavaju ovu, za sve iznenađujuću, tešku i izazovnu situaciju. Veoma bitnim smo smatrali pitanje o zabrinutosti zbog epidemije, zbog duševnog zdravlja naših učenika.

Učenici gimnazije u najvećem procentu (67%) odgovaraju da su umjereno zabri-

nuti, dok učenici srednjih stručnih škola odgovaraju sa „u manjoj mjeri“ (29%), „umjereno“ (58%), a njih 13% je reklo da je zabrinuto u većoj mjeri.

Na osnovu ovoga možemo zaključiti da je ugrožena potreba mladih za ostvarenjem jednog od više bitnih osnovnih motiva - gregarnog, afilijativnog (motiv društvenosti) i motiva za sigurnošću, vraćanjem u normalne tokove života, bez opasnosti po zdravlje. Učenicima naše škole je potreban povratak u školu, provođenje vremena u učenju i druženju sa vršnjacima na uobičajen način. Roditelji, nastavnici, stručne službe škole - svi mogu i moraju pomoći nama, učenicima, da ovo lakše podnesemo i proživimo. Iako je ova situacija svima teško pala, trudili smo se da iz nje izvučemo najbolje, poslušali smo savjete i razvili strategije koje nudi psihologija u borbi sa stresom:

Uklanjanje stresa - bolje organizovati život, smanjiti tempo i eliminisati rizike;

Nalaženje efikasnijih načina prilagođavanja - razmotriti probleme iz drugog ugla, na drugi način, pronaći rješenje koje najviše odgovara, posmatrati situaciju sa distance, sa humorom;

Traženje socijalne podrške - okrenuti se najbližim prijateljima i porodici;

Emocionalno pražnjenje - baviti se sportom i raznim aktivnostima- konkretno šetanjem, hobijima;

Autosugestija - izbjegavati crne misli, nadati se pozitivnom i jačati samopouzdanje;

Reznirano prihvatanje stresova - pomiriti se sa neizbježnim, život čine i uspjesi, i neuspjesi.

Nadamo se da će se cijela epidemiološka situacija ubrzo sanirati, kako u svijetu, tako i kod nas, prvenstveno uz pomoć vakcinacije koja se sprovodi u sve većem broju, kao i još intenzivnijeg pridržavanja epidemioloških mjera.

Nikolina Stojković, Jovana Babić, Milica Bulut i Nikola Živaljević, IIIu

STRES- MOJI NAČINI BORBE

Zbog subjektivnog doživljaja koji nije prijatan, stres se najčešće posmatra kao negativan, što ne mora biti. To je jedan od naših adaptivnih mehanizama. A kakvo prilagođavanje može biti?

Prvo, možemo pokušati da promijenimo situaciju. Ali, ovo ne možemo uvijek jer je mnogo toga van naše kontrole, zato možemo mijenjati sebe. Kao vrsta, ljudi imaju jednake mogućnosti da se bore sa stresnim događajima. Razlike, ipak, postoje, podnošenje stresa je individualna stvar. Zavisu od naše procjene možemo li se oduprijeti, ili ne. Zato je naš prvi korak da prihvatimo da mi možemo i imamo kapacitete da se sa životnim teškoćama borimo i izborimo.

Jovana Tomašević, IIIe

Ova 2020. godina je bila puna stresova počevši od korone koja i dalje traje i ko zna koliko će trajati. Onda i smrti meni jako dragih i bitnih osoba u životu. Ne znam kako, ali ja isključim emocije i ne dozvoljavam sebi da klonem, već govorim da moram biti jaka za čitavu porodicu, da ja pomognem njima da pređu preko toga.

A onda se nakon nekoliko dana isplačem u svojoj sobi, jer shvatim koliko mi nedostaju i koliko će nedostajati, ali poslije toga nabacim osmijeh na lice jer znam da oni nikad nisu voljeli moje suze i da ne bi voljeli da njihovo prvo unučje i mezimče plače zbog njih, već da se smije i uživa svakog dana u životu. I sada se stvarno trudim da izbjegnem stresne situacije ili da ih ne preuveličavam jer sam svjesna da sam tek na početku života i ko zna šta me još čeka. I jako je bitno imati nekoga sa kime možeš podijeliti sve što te muči i znati da će biti uz tebe, jer odmah je lakše čim znaš da nisi sam i da te neko razumije.

Milena Radović, IIIe

Sve svoje nade sam ostavila za „neko bolje vrijeme“. Toliko sam dugo u ovom stanju da sam i stvari koje volim odložila za „kasnije“, jer mi je trenutno napor i izaći iz kuće. Naravno, zahvalna sam na tome što sam zdrava i što imam krov nad glavom, ali želim da poboljšam i svoj život. Počela sam sa sitnicama kao što je provođenje manje vremena onlajn, a takođe sam počela i da pišem neku vrstu dnevnika. Vjerujem da su ovo dobri koraci za mene i da je najbitnije odlučiti da ćeš raditi na sebi. Novonastala situacija sve nas je promijenila, ali to ne znači da treba da odustanemo, jer možda je to „neko bolje vrijeme“ baš sutra.

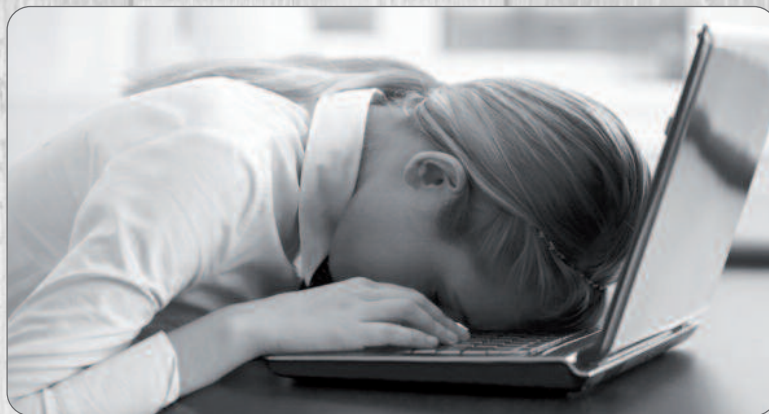
Autorka: „nisamkreativna“

Kada sam pod stresom, moj mozak automatski pokušava da nađe rješenja za probleme koji izazivaju taj stres. Međutim, nisu sve situacije rješive. To dovodi do toga da se previše opteretim i u stanju sam da tako o nečemu razmišljam danima. Ali, kada prepoznam da je to slučaj, pokušam da ne razmišljam toliko o problemu i da skrenem sebi pažnju. Nije bitno da li je to šetnja psa, slušanje muzike ili čitanje, u svakom slučaju mi pomaže. Da bih se otarasila stresa često gledam komedije ili slušam veselu muziku i plešem ispred ogledala, zovem drugarice ili izađem napolje. Ponekad raspričavam kuću, ili meditiram desetak minuta, a ponekad- samo odem da spavam.

Nikolina Stojković, IIItu

Trenutno, moj najveći izvor stresa jeste pandemija korona virusa. Međutim, moj život pre korone nije bio manje stresan. Problemi sa razredom, bolesti u porodici, smrtni slučajevi su doprineli tome da ovu pandemiju lakše prevaziđem. Teža vremena i situacije su mi pomogle da postanem onakva osoba kakva sam sada. Smatram se jakom i prilično stabilnom osobom. Bitno je da nas crne i pesimistične misli ne progutaju, već da pokušamo da sve posmatramo iz malo pozitivnijeg ugla. Situacije kroz koje sam prošla pomogle su mi da prepoznam i upoznam bolju i zreliju sebe. Raditi na sebi i svom razvoju je najbitnije, tako učimo kako da se što bezbolnije borimo sa problemima i spoznamo šta je najbolje za nas.

Autorka: 192111

Stresovi koji su teški, su bolesti nekih članova porodice ili gubitak člana porodice ili nekog prijatelja. Imala sam bolest u porodici kao manja. Porodica je bila ta koja je umanjivala sve stresove i svu bol, zajedno smo prolazili kroz to tako što bismo jedni druge zasmijavali, igrali razne igre i provodili vrijeme misleći na dobro. I škola mi je isto tako umanjivala stres jer dođem tamo i odmah zaboravim na sve loše jer tu su prijatelji i nastava pa se fokusiram na sve to. Ali, najveći stres svima nama ipak jeste gubitak nekog. To je najteži stres i najveća bol i tuga kada dosta njih ne zna kako da se izbavi. Imala sam i ja gubitak u porodici, gubitak bliske osobe. Prvo bih bila sama sa sobom, onda bih sebi davala nadu da ćemo se ponovo sreći i da moram uraditi još puno stvari kako bih im to jednog dana sve ispričala. Stvarno vjerujem u to, pa time dosta smanjim svaku lošu emociju. Tu je i muzika koja mi smanji stres, kao i druženje sa prijateljima, te čitanje. Ali, ipak, koji god stres imala, bio sitan ili krupan, crtanje bi uvijek bilo najbolje rješenje. Volim crtati i to je nešto u čemu ću uvijek uživati i što će me smirivati. Tada su mi olovka i papir najbolje društvo.

Ksenija Narandžić, IIIe

Trenutna, složena epidemiološka situacija je veoma stresna. Pošto traje već godinu dana, osjećaj bespomoćnosti, pad volje i anksioznost se veoma često pojavljuju kod mene. Srećom, to ne traje dugo jer shvatam da svako može ponekad da bude slab i neuspješan i da to ne umanjuje vrijednost osobe. Opuštam se dok slušam moje omiljene pjesme. Dok slušam muziku, odlutam u drugi svijet, taj osjećaj se ne može opisati. Uz to, mnogo volim otići na trening ili na igralište gdje igram košarku, a ponekad mi je samo dovoljno da odem u sobu i popričam sa svojim mislima.

Ova situacija je veoma uticala na moje psihičko stanje. Mnogo sam iscrpljena, umorna od slušanja o negativnim dešavanjima. A ono što me je najviše pogodilo je smrt moje drage bake koja je, nažalost, preminula od ovog kobnog virusa.

Nađa Tomašević, IIft

ANKETA O NASTAVI NA DALJINU

Iako je u svijetu online nastava u obratovanju sve prisutnija i predstavlja vrijedan alat koji koriste brojne privatne i javne organizacije, kod nas je njena šira primjena nastupila naglo, sa početkom pandemije Covid -19. Prošle godine u martu, bez neophodnog perioda pripreme, u nastojanju da se izbjegne velika opasnost po zdravlje građana, škole su krenule u nastavu na daljinu. Stručnjaci su isticali da je starija i zdravstveno osjetljivija populacija u najvećoj opasnosti, no da djeca i mladi mogu biti prenosioci virusa, bez ozbiljnih formi bolesti po njih same. Zdravlje je uvijek prioritet, pa su nastavni kadar i učenici prihvatili i sproveli „manje zlo“, nastavu kakvu je jedino bilo moguće održavati u uslovima epidemije sa kojom se bori čitav svijet.

Danas, poslije godinu dana iskustva, počinju se pojavljivati sumnje - koliko je ona zapravo efikasna? Online nastava ima veze sa ljudskom interakcijom koja uključuje brojne emocionalne procese. Isto tako, bilo je potrebno da se prevaziđu prisutni problemi: pitanja organizacije, tehnička podrška i internet pokrivenost, stav nastavnika i nove metode poučavanja koje su morali usvojiti, a posebno činjenica da učenicima online nastava često nije draga. Analize su pokazale kako su kod nastave na daljinu česte mentalne i emocionalne prepreke (Jutinen, Sariluoma, 2006). Mi smo, zbog epidemije koja nas je zadesila marta 2020. godine, bili primorani da učimo u ovakvim uslovima i na ovaj način. Ubrzo se pokazalo da se nastava na daljinu odvija u daleko kompleksnijim okolnostima i uslovima nego klasičan oblik nastave. Da bi je učenik uspješno savladao, važno je da može upravljati sa tri glavne (percepcija, emocije, samoregulacija), odnosno devet specifičnih ličnih i praktičnih vještina i sposobnosti: kognitivne sposobnosti, vještina korišćenja interneta, samosvijest, uvjerenja, motivacija, anksioznost, samoopažanje, koncentracija i upravljanje vremenom (Meng Jung, 2009). Radi se o vještinama koje su u najvećoj mjeri posljedica maturecije i iskustva pa možemo zaključiti kako je online nastava, primjerenija za starije učenike.

S namjerom da vidimo kakva je situacija u našoj školi poslije godinu dana, u okviru predmeta poslovna psihologija kod profesorice Milice Tušup, učenici III i IV osmislili su, sproveli i obradili anketu čije vam rezultate prikazujemo.

Istraživanjem smo obuhvatili uzorak učenika (metodom slučajnog izbora) iz sva četiri razreda gimnazije i pet srednjih stručnih škola: turističke, ekonomske, fizioterapeutske, trgovačke i prvog razreda frizera III stepena. Napominjemo da je bilo zahtjevno anketirati sve ove nastavne grupe

zbog organizacije kombinovane nastave, no da smo, ipak, uspjeli da to obavimo uz poštovanje epidemioloških mjera zaštite. Naš uzorak su činila 132 učenika (79 djevojaka i 53 mladića).

Prvo nas je interesovalo koji način nastave više odgovara učenicima naše škole. Više od 80% učenika se odlučilo za nastavu u pravou učionici. Ovaj visok procenat govori sam za sebe, jasno je da smo svi mi, bez obzira koje usmjerenje pohađamo, svjesni da je nastava u učionici nezamjenljiva.

Kako bismo saznali više o komfornosti nastave na daljinu postavili smo sljedeća dva pitanja: „Dijeliš li s nekim uređaj kojim pristupaš online nastavi“ i „Šta ti se posebno sviđa u radu preko uređaja?“

Većina učenika ima svoje uređaje putem kojih prati nastavu (93%). I taj podatak je ohrabrujući. No, potencijalno krije jednu „zamku“ – vjerovatno se radi o ličnom mobilnom telefonu na kojem su učenici instalirali aplikaciju Teams, što im je omogućilo da, povremeno, prate nastavu i u čudnim, za učenje neadekvatnim, okolnostima (u šetnji, ležeći u krevetu, igrajući igrice, u vožnji, u prodavnici, za vrijeme posjete ljekaru, zubaru – bilo je i komičnih situacija). Istini za volju, nastava na daljinu ima i neke prednosti. Ovo su najčešće navođeni odgovori: da imaju više vremena za učenje, kamere nisu obavezne, ponekad, (kada ne uključuju kameru) mogu raditi više aktivnosti odjednom, bolja je koncentracija, ostaje im više vremena za ostale obaveze, lakše im je da prate lekcije, rade u poznatom prostoru, nema dobacivanja drugih učenika, ne moraju ustajati rano niti putovati do škole, časovi kraće traju, nepoznate termine mogu odmah istražiti na internetu, bezbjednije je, manja je mogućnost zaraze... Nisu uočene razlike u odgovorima, po polu, jedino su djevojke bile više raspoložene da objasne svoje razloge. Na ovo, kao i na ostala pitanja naše ankete, nismo pronašli značajnije razlike, zbirno, po razredima ispitivanih učenika.

Na dva pitanja u vezi sa pomoći u rješavanju zadataka, 77% učenika odgovara da zadatke rješavaju sami, dok 20% njih traži pomoć druga ili drugarice; 66% učenika ponekad pitaju profesore za pomoć, dok 28% ne traži pomoć profesora. Moguće je da bi i ovi učenici potražili pomoć kada bi svakodnevno viđali nastavnike u školi. Učenicima srednjih stručnih škola najveći problem predstavljaju tehnički problemi (slab internet, uređaj). Zanimljiv procenat učenika je naveo da ih u praćenju nastave ometaju ukućani te da se nisu snašli. Upečatljiv je odgovor učenika gimnazije kojima glavni problem predstavlja to što u na-

stavi na daljinu nema direktne komunikacije.

Naše posljednje pitanje se odnosilo na trenutni model kombinovane nastave, sa većim brojem časova u školi nadopunjenih manjim delom časova online. Odgovarajući na ovo pitanje, da li im odgovara, 51% ukupnog broja učenika se odlučilo za odgovor umjereno. Po obrazovnim profilima ovdje uočavamo veće razlike: dok učenici trgovačke i frizerske škole, njih 67% umjereno prihvataju kombinovanu nastavu, u fizioterapeutskoj taj procenat je 60%, dok učenicima turističke škole i gimnazije ovaj model odgovara u manjoj mjeri (njih 40%). Učenici kojima ovaj model manje odgovara za to navode sljedeće razloge: komplikovano je, jednog jutra ustaju rano, a sljedećeg dana ispred kompjutera online časovi traju do 17 sati. Zbunjujuće je i naporno - voljeli bi da je ili jedno ili drugo, teško je uskladiti obje nastave, profesori bolje objašnjavaju lekcije uživo, rasporedi se često mijenjaju... Jedan broj učenika optimistično ističe da je kombinovana nastava, ipak, dobar pomak ka povratku na staro. Oni komentarišu u stilu „tu smo, đe smo“, učimo se da se još bolje organizujemo, manja je mogućnost zaraze, manje ugrožavamo i druge i sebe, bolje i više koristimo računare...

U ovom pozitivnom duhu bismo i zaključili analizu rezultata naše ankete. Ipak, vještine potrebne za online nastavu nijesu podjednako razvijene kod svih učenika. Uspjeh kod upotrebe računara i uspjeh u izvršavanju zadataka sigurno generiše osjećaj ponosa (dok neuspjeh stvara frustraciju). Bojimo se da učenici koji ne uspijevaju da odgovore zahtjevima nastave na daljinu, te istoj s otporom pristupaju, predstavljaju ranjivu grupu koja potencijalno može razviti psihičke poteškoće. Stoga su nastavnici prilagodili svoje zahtjeve i očekivanja od učenika. U našoj školi posebna pažnja je bila posvećena učenicima prvog razreda, zbog boljeg prilagođavanja, a sada maturantima koje očekuju maturalni, stručni ili završni ispit.

S obzirom na epidemološku situaciju, te nesigurnost oko toga kako će izgledati budućnost, nastavak obrazovanja, svakodnevnog života, briga o očuvanju mentalnog zdravlja mladih bi trebala biti prioritet. Nastavnici su, upravo imajući u vidu ovaj rizični potencijal narušavanja mentalnog zdravlja mladih, pružili svu potrebnu podršku svojim učenicima, ulili im osjećaj da se škola o tome brine podjednako, kao i o fizičkom zdravlju i vaspitno- obrazovnim ishodima. Zapravo su online nastavu prilagodili sposobnostima i trenutnim mogućnostima učenika.

Milica Hajrović, Marijana Krivokapić,
Elena Mandić i Petar Miletić, III tu

Туристичка понуда Херцег Новог

На улазу у Бокоторски залив лежи један од најљепших градова на приморју. Град који је познат по броју сунчаних дана, по чувеном цвијету и Празнику мимозе, великом броју фортификационих објеката - Херцег Нови.

Иако су природне љепоте овог града нешто што се не може надмашити и заобићи, Херцег Нови се све више обогаћује и развија. У протекле три године изградили су се комплекси који су на неки начин оживјели град у туристичком смислу и помогли да Херцег

Нови буде међу првим туристичким мјестима у Црној Гори по понуди и љепоти. Ако се овако настави, може се наћи и међу првима на Балкану, па и шире.

Ту је новоизграђени хотелски ланац One and Only, чија ће понуда и луксуз привући госте са различитих страна свијета. Прва локација хотела One&Only Portonovi, у Европи, је у нашем граду. Са заштићеном локацијом у спектакуларном Бокоторском заливу, овај хотел је савршена база за истраживање

црногорске обале. Гости су у могућности да изнајме јахту, једрилицу или једноставно уживају на плажи са бијелим пијеском, упијајући живописна чудеса Херцег Новог. Такође, гости могу користити wellness & SPA садржаје.

Ширење понуде нашем граду не може шкодити. Наиме, високо платежни гости ће бити привучени ексклузивним хотелима, а задржаће их историјски дух Херцег Новог. Свака иновација може наш град учинити љепшом и бољом туристичком дестинацијом.

Лидија Вукасовић, IVту

Новоизграђени хотели су знатно побољшали понуду Херцег Новог и подигли је на виши ниво својим модерним ентеријером и екстеријером, савременом технологијом, специјализованим особљем и напредним начином пословања. Они својим луксузним имиџом привлаче купце који су спремни да уложе у квалитетан смјештај и остале услуге, а имају и већу куповну моћ.

С обзиром на набројане туристичке инвестиције, вјерујемо да ће пројекти попут ових бити додатна гаранција инвеститорима да је овај регион поуздано мјесто за успјешну реализацију пословних идеја.

Lazure Hotel&Marina

Смјештен је у реновираној згради из 18. вијека, допуњен бутик хотелом, пространим резиденцијама, медитеранским ресторанима и wellness & SPA центром, овај хотел је право одређиште за путнике и морнаре. Сматрамо да је овакав објекат био потребан туристичкој понуди нашег града, због свих својих квалитета и луксузности. Привлачи велики број туриста, али је доступан и мјештанима, што је добро, јер су обично стране инвестиције далеке и неприступачне грађанима.

Portonovi Resort

Са изврсном локацијом у Бокоторском заливу, ово насеље има савршен положај и обезбјеђује све што је потребно— од продавница и галерија до теретана, као и wellness & SPA центра. Уз све то, на располагању је и приватна плажа, отворени базени, мирисни вртови и многобројни кафићи и ресторани. Сматрамо ово једном свјетском инвестицијом која ће имати велики допринос за наш град и довести га на виши ниво. Такође, велика предност је то што је ова дестинација актуелна цијеле године, а током свих годишњих доба нуди нешто другачије и што је у духу тог периода. У околини резиденција се налази и мала црква, која ће након реконструкције постати саставни дио комплекса и представљати један од препознатљивих споменика културе овог краја. Ову инвестицију гледамо као једну од највреднијих, управо због очувања и истицања богате историје овог мјеста.

Luštica Bay

Надомак Херцег Новог налази се Luštica Bay, која је смјештена дуж полуострва Луштица у заливу Траште. Ово насеље нуди четири врсте смјештајних објеката, марину, плажу, променаду која садржи разне продавнице, ресторане, кафиће и wellness & SPA центре. Са наше тачке гледишта, овај објекат се истиче због аутентичног стила градње и дизајна, повезаности са локалном заједницом и посвећености аутора пројекта очувању природног богатства овог полуострва. Инвестиција увођења „паметних“ соларних клупа говори о еколошкој свијести и потврђује настојање да се креира одржива и есо-friendly заједница. Такође, увођење разних спортских активности помоћи ће у развијању заједнице здравог и активног живота.

Јована Бабић, Милица Булут, Николина Стојковић и Марина Павићевић, IIIту

Ćelija kao fabrika

Ćelija i procesi u njoj mogu se uporediti sa fabrikom za preradu voća i proizvodnju džemova i sokova.

Direktor i tehničko osoblje, kontrolišu proces proizvodnje po tačno utvrđenom redosledu, uz pomoć različitih kompjuterskih programa (JEDRO ćelije).

Voće sa plantaža šljiva, krušaka, jagoda i malina se doprema posebnim kamionima u gajbicama. Pred ulazak u fabriku radnici ih istresaju iz gajbica, a potom raspoređuju po kvalitetu, veličini, čvrstini i zrelosti na trake koje uvoze voće u fabriku. Trule voćke na samom početku bacaju (različiti načini membranskog transporta molekula kroz ĆELIJSKU MEMBRANU). Trake sa različitim vrstama voća (CITOSKELET ćelije) odvoze plodove do pogona za proizvodnju (ENDOPLAZMATIČNI RETIKULUM) u kome se nalaze mašine i posude za drobljenje, mešanje i kuvanje voća (RIBOZOMI).

Gotove smeše (PROTEINI) se u velikim posudama (VEZIKULE) trakama odvoze do mašine za završnu proizvodnju džema gde se dodaju poboljšivači ukusa (GOLDŽIJEV APARAT). Džem se dokuvava i pakuje po vrstama - džem od jagode, šljive, dakle, posebno ili pomešano u vidu marmelade.

Voćni otpad se prosleđuje do mašina gde se obavlja vrenje i smeša se pretvara u sokove. Ostaci i otpad, koji se ne mogu iskoristiti, higijeničari fabrike će pokupiti i reciklirati (LIZOZOMI).

Za sve ove procese neophodna je energija koja se obezbeđuje iz hidroelektrane (MITOHONDRIJE).

Konačni proizvodi se, upakovani u kutije, transportuju do konačnog potrošača (transport kroz ĆELIJSKU MEMBRANU egzocitozom).

Ana Randelović, Ia

Fabrika igračaka - biljna ćelija

Proučavajući osobine i uloge koje ćelija ima u našem tijelu možemo zaključiti da ćelija funkcioniše kao fabrika. Fabrika igračaka, na primer...

Svaka fabrika mora imati svoje zidove koji će joj dati oblik i zaštitu, pa tako niko neće moći ulaziti u nju kad god poželi. Takođe, i ćelija ima svoju zaštitu - ĆELIJSKU MEMBRANU, koja joj daje prije svega oblik i zaštitu od različitih materija koje mogu ući u nju bez dodatne kontrole i provjere. Kao dodatnu zaštitu od okolnih uticaja, fabrika posjeduje i žičanu ogradu (ĆELIJSKI ZID).

Kada zavirimo u unutrašnjost fabrike, prvo što vidimo je na hiljade radnika (RIBOZOMI), koji obavljaju najveći dio posla. Zato ih i nalazimo u svim dijelovima fabrike/ćelije. Neki rade samostalno, neki moraju da se udruže u grupe (POLIZOMI); neki su isključivo u jednom, a neki stižu do svih pogona... I sve obavljaju precizno, prateći strogo propisana

uputstva (iRNK). Ova fabrika igračaka je samostalna. Materijal za izradu automobila, lopti, kockica... sama pravi od jednostavnih početnih sirovina (CO₂ i H₂O). Osnovne mašine (HLOROPLASTI) u kojima se pravi materijal (ORGANSKE MATERIJE) za igračke, radi na solarni pogon. Ali, svu energiju Sunca koju ove mašine dobiju, same potroše.

Međutim, kako je za rad ostalih mašina takođe neophodna energija (ATP), nju fabrika dobija iz mini-elektrana (MITOHONDRIJE).

Krećući se dalje fabrikom, dolazimo do pogona gdje radnici, uz pomoć mašina (ENDOPLAZMATIČNI RETIKULUM) i raznog materijala proizvode igračke. Sve pravilno napravljene igračke šalju se dalje do mjesta gdje se odvija bojenje, lakiranje, sortiranje i na kraju pakovanje igračaka (GOLDŽIJEV APARAT). Upakovane u kutije (MEMBRANSKI MJEHURIĆI), šalju se pokretnim trakama (CITOSKELET) iz fabrike i distribuiraju po cijeloj

Tekstilna industrija - životinjska ćelija

Svaka fabrika ima svoje zidove koji joj daju samostalnost u odnosu na okolinu. Različiti materijali ulaze i izlaze iz fabrike kroz razna vrata, ali se prije toga izvrši njihova selekcija. Sve ove uloge ima i ćelijska membrana. Srž jedne obrade tekstila nalazi se u administraciji u kojoj se nalaze različiti propisi i etaloni po kojima se tekstil obrađuje, kao u jedru ćelije. Ovi spisi imaju svoj jedinstveni, originalni primjerak, ali da bi se primjenjivali, potrebna je izrada njihovih kopija koje će biti distribuirane različitim pogonima fabrike, kao kodovi i RNK u jednoj ćeliji.

Industrija se napaja električnom energijom. Energija obrtaju, transformiše se u energiju koja je korisna za pogone u fabrici, slično se dešava u mitohondrijama ćelije.

U prvom sektoru od konca se pletu i formiraju tkanine po tačno određenoj shemi, kao što to u ćeliji rade ribozomi na zrnastom endoplazmatičnom retikulumu. Dalje se taj materijal šalje na bojenje (hemijsku promjenu) i na finalnu obradu prije plasiranja. Slično u ćeliji vrši Goldžijev aparat.

Okolo svih postrojenja nalazi se veliki broj dugačkih pokretnih traka koje prenose različite materijale od jednog do drugog postrojenja za obradu. Ovu ulogu u ćeliji imaju aktinski filamenti i mikrotubule u citoskeletu. Egzocitoza u ćeliji, u odnosu na fabriku, odnosila bi se na plasman i marketing izvan fabrike čime materijali dobijaju svrhu i namjenu. Svi materijali se pakuju u ambalažu kao materije u membranskim mjehurićima. Ukoliko neka tkanina ne zadovoljava kvalitetom, onda ona biva uništavana tj. razgrađivana kao u lizozomima ćelije.

Vremenom, svaki vlasnik fabrike teži proširivanju svojih kapaciteta pa dolazi do stvaranja novih fabrika, kojima su potrebni isti programi po kojima će obrađivati tekstil. Za ravnomjernu raspodjelu zaslužni su radnici koji će taj posao obaviti. Nakon raspodjele najbitnijih informacija potrebnih za nesmetani rad „ćerke fabrike“, kompanija se proširuje i razvija. U ćeliji centrozomi obezbjeđuju formiranje diobnog vretena i podjelu nasljednog materijala pri diobi same ćelije. Na taj način, novonastale „ćerke ćelije“ obezbjeđuju rast i razvijanje viševićijskih, ali i umnožavanje jednoćelijski organizama. I život se nastavlja...

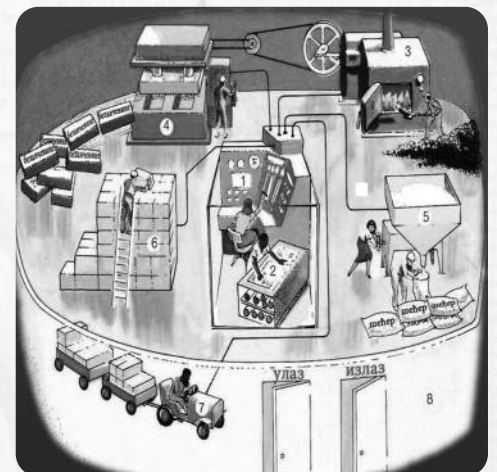
Pavle Đurović, Iv

lom svijetu (BILJCI).

Oštećene igračke ili one koje nisu dobro napravljene i predstavljaju otpad, razlažu se u pogonu predviđenom za to (VAKUOLA).

I na kraju, čitav ovaj proces proizvodnje igračaka je pod budnim okom uprave, koja posmatra i sve kontroliše iz komandnog centra, glavne kancelarije u fabrici (JEDRO).

Nađa Gudeljević, Iv

Улюблене місто

У кожної людини є своє улюблене місто. Найчастіше улюбленим називають те місто, де промчало дитинство людини, адже саме з дитинством пов'язані найдорожчі серцю спогади.

Улюблене місто ... Цьому місту зовсім не обов'язково бути столицею, воно може бути маленьким, тихим, але дуже рідним. Міста, як і люди, - у кожного своя доля, своє обличчя і свій характер. Я хочу розповісти про місто мого дитинства, моєї малої Батьківщини.

Але є на карті моєї країни невелике місто: теплий і за-тишний і самий - самий дорогою. Херсон він розташований у степах Причорноморської низовині на берегах Дніпра на Північ від Чорного та Азовського морів. Херсон був Створений у 1778 році як фортеця для захисту південних кордонів. Я могла би писати годинами про його історію, але двома реченнями я можу описати моє улюблене місце. Найбільше я люблю парк біля нашого будинку, тут завжди дуже красиво, коли восени заходиш в нього, то потрапляєш в золоте царство, доріжки посипані яскравими жовтими листям, дерева шелестять золотими монетками. Взимку тут все білосніжне, дерева стоять в пухових шапках, блищить сніг. Навесні все поступово оживає, а влітку всі кольори веселки можна побачити в парку, і постійно чути веселий сміх дітвори. І кожен раз, повертаючись з Чорногорії, ми всією сім'єю радіємо як діти, ми вдома.

Я назву його - місто Щастя, Добра і Сонця. Таким я знаю своє місто. Звичайно ж, найрідніше і саме чудово.

Маша Чухлиб, Іва

Санкт-Петербург

Санкт-Петербург мой родной город. Там родились мои бабушка и дедушка. Я уехал оттуда, когда мне было девять, но я запомнил красоту и величие этого города - самого европейского из всех российских городов.

Он иссечён сетью рек и каналов, образующих острова, самый известный из которых - Васильевский остров. Город сочетает водную гладь и чудесные здания. Его архитектурные ансамбли настолько прекрасны, что весь исторический центр можно считать музеем под открытым небом. Наверное, и месяца не хватит, чтобы составить впечатление о нём, гуляя по его улицам, проспектам и набережным.

Я люблю Санкт-Петербург, это мой город.

Марк Иванов, Іа

LINGVO

WHEN DO YOU BECOME AN ADULT?

You become a legal adult at 18, and that's what a lot of people would consider actually becoming an adult. I personally don't feel that way. I know so many people who turn 18 and still feel like a kid. They feel lost and unprepared. Yet again, there are people aged 15 who are mature and capable of taking care of themselves. Then I remember that our frontal lobes don't even fully develop until the age of 25 and ask myself: Does it even matter?

Becoming an adult, among other things, means being accountable for your actions. But can we do that when the decision-making part of our brain isn't even developed yet?

The answer is both yes and no, depending on the person. In every age group there is always that one person. They are immature and don't understand the real world.

Becoming an adult could be reaching that one point of maturity. But every time we think we can't get smarter, wiser or experienced, life throws a storm at us just to prove us wrong.

We as humans are constantly growing and improving, and the process is different for everyone. Therefore we excuse a lot of behaviour as the person just being immature or a child, inexperienced even, but there is a point in life when that behaviour can't be excused anymore. That point is the moment when you have to become an adult. But the thing is, that point is also different for everyone. You are either forced to reach it, or it comes along naturally, but you never know when.

You really can't pinpoint the moment you became an adult either. It's this constant state of evolving and I imagine it's just waking up one day and realising that you truly are mature enough.

At the end of the day, no matter how mature we are we all feel like a lost and helpless child sometimes and that's okay. What matters the most is knowing who we are and what we are capable of.

Anđela Kovač, Іltu

Marzo 2020

Io vado a scuola normalmente, esco con gli amici. Non lo so che cosa ci aspetta tra pochi giorni.

13. Marzo

Oggi è venerdì, venerdì tredici. È stato riportato al telegiornale che noi non andremo a scuola lunedì. Un nuovo virus è apparso. Non andremo a scuola per i prossimi quindici giorni.

18. Marzo

Ancora non andiamo a scuola. Tutto è chiuso. I negozi lavorano dalle 7 alle 5. Non possiamo trovare il pane, l'olio o la farina sugli scaffali. La situazione è grave. La gente sta morendo. Non vedo i miei amici da pochi giorni. L'ospedale è pieno, mia madre lavora sempre. Non dobbiamo uscire di casa. Le ma-

schere sono obbligatorie.

25. Maggio

Montenegro è il primo "corona free" paese. Fantastico! L'estate sta arrivando presto.

18. Luglio

Da 0 a 100 molto velocemente. L'estate è rovinata! Noi non faremo la nostra escursione! Non sappiamo se torneremo a scuola a settembre. Quando questo virus finirà? Voglio abbracciare i miei amici e la mia famiglia. Voglio vedere mia nonna! Crediamo che finirà presto...

Marzo 2021

Un anno è passato. È peggio di prima. Tutto è chiuso. Ogni giorno speriamo che finisca presto.

Ivona Konjević, IVb

La nostra nuova realtà

Possiamo pensare che viviamo in un periodo storico? A gennaio abbiamo saputo di un nuovo virus che ora è una parte inseparabile della nostra vita. All'inizio eravamo confusi e non abbiamo saputo che cosa ci aspetta. In poco tempo la nostra vita è cambiata completamente. Invece di un sorriso adesso possiamo vedere solo le maschere sui volti delle persone. È triste ma non abbiamo scelta. Viaggiare, andare in discoteca è solo un sogno. Aspettiamo giorno quando ci svegliamo. Ma fino a quel giorno, dobbiamo vivere come abbiamo imparato. A gennaio era più di dieci mesi che noi, studenti, non siamo andati a scuola e che non abbiamo incontrato i nostri compagni. Sedersi in classe sembrava idealmente. Ma non è la scuola come un anno fa. E quando parliamo in generale, le persone sono diventate estranee. Vivono nella paura. C'è un nemico invisibile che vuole attaccarci. L'unica protezione è buon senso. Non essere in grado di abbracciare e baciare i nostri cari era molto difficile. E come abbiamo passato il tempo alla quarantena? Credo che tutti abbiano fatto le stesse cose. Così tante bici sulle strade non sono viste mai. Anche molti di noi erano i parrucchieri. Tutti comprarono farina e olio come il pane fermasse il virus. Ma va bene. La gente moriva ogni giorno in gran numero e noi eravamo spaventati.

Non capiamo che ci sono persone essenziali per la nostra vita che fanno sempre il loro lavoro in silenzio per aiutarci e noi siamo ingrati. Non capiamo che la Natura non ha bisogno di noi uomini. È l'ultimo momento di diventare responsabile e di vincere il virus.

Igor Dakić, IVb

La scuola ai tempi del Covid

È stato il 13 marzo del 2020. Quando abbiamo frequentato lezioni dal vivo l'ultima volta. Tra due giorni tutto è cambiato – la quarantena è cominciata, misure sono state portate e il covid è iniziato a distruggere la salute della gente.

Ci abbiamo messo molto tempo per adattarci alla situazione completamente sconosciuta, ma tutti abbiamo notato quando internet e le nuove tecnologie sono stati utili in quel momento. All'inizio, abbiamo dovuto imparare come si usa l'applicazione "Teams" dove c'erano le lezioni, e per giovanotti questo non era difficile, ma per alcuni professori era. La scuola online non era quello a cui siamo stati abituati. Era difficile studiare la matematica, fisica, chimica ecc. sapendo che, durante la lezione, abbiamo guardato schermo nero, invece spiegazioni alla lavagna. Fortunatamente, era il fine dell'anno scolastico e tutti speravamo che il covid finirà. Ma no, dall'ottobre abbiamo iniziato stesso – online, ma chi vuole studiare, studierà con e senza del covid.

Le altre difficoltà che abbiamo affrontato sono le abitudini lavorative. Tutti, cioè maggioranza degli studenti, hanno frequentato le lezioni dal letto, nella pigiama o, nei casi più cattivi, dormendo. Dunque, tutte queste cose hanno influito sulla nostra educazione e adesso, vediamo le conseguenze. L'altra parte dell'anno, ha annunciato che noi torniamo a scuola dal vivo. Siamo stati scioccati perché non abbiamo saputo se ce la faremo mantenere i nostri voti. Abbiamo usato l'internet eccessivamente e ci è sembrato difficile per abituarci di nuovo alla scuola dal vivo.

Nel complesso, tutti noi vogliamo il fine di questa situazione terribile. L'unica cosa che possiamo fare è sperare di meglio, salvare la nostra salute e la gente intorno a noi.

Ivana Todorović, IVb

Tutto il mondo è in grande problema, molto importante, perché questo è problema di salute.

COVID-19, un nuovo virus che ha cambiato tutto il mondo, ha cambiato le nostre vite, abitudini e ha distrutto i nostri progetti. Come se non ci conoscessimo più, non ci salutiamo e non ci abbracciamo più. E tutto questo, perché abbiamo paura. Abbiamo una grande paura per il salute della nostra famiglia e dei nostri amici. Combattiamo contro un nemico invisibile che si rafforza di giorno in giorno. Il mondo si è fermato, tutto è diverso ora.

Mi chiedo spesso...Dove sono i bambini che giocano per la strada? Quando le scuole saranno piene di studenti? Quando

viaggeremo di nuovo? Quando vedremo le persone che ci mancano?

Per vincere questa guerra biologica, dobbiamo restare a casa perché questo è come salviamo le vite dei nostri cari. Questa crisi ci ha colti impreparati, ma vinceremo. Mentre restiamo uniti, tutto andrà meglio.

Il Pianeta e gli esseri umani hanno subito i disastri gravi. Ma tra pochi anni, Covid 19 sarà solo una storia che abbiamo conquistato con orgoglio.

Anja Pejović, IVb

EIN ZWEITES ZUHAUSE IN MONTENEGRO

Vor kurzem hatte ich das Vergnügen, eine Deutsche zu interviewen. Ihr Name ist Clara Amend. Momentan lebt Clara teilweise in Montenegro und in diesem Gespräch habe ich ihr ein paar Fragen gestellt um sie besser kennenzulernen.

Woher kommst du? Wo lebst du gerade?

Ich komme aus Hannover. Hannover liegt im Norden von Deutschland. Gerade lebe ich bei meiner Familie auf dem Land. Letztes Jahr bin ich sehr viel in Montenegro gewesen, bestimmt ein halbes Jahr.

Was bist du von Beruf? Was magst du am allerliebsten an deinem Job?

Ich bin wissenschaftliche Mitarbeiterin. An der Universität mache ich meinen Doktor. Dort arbeite ich auch. Mein Beruf ist ein sehr freier Beruf, man kann entscheiden was wir machen möchten und kann dementsprechend von überall arbeiten. Im Prinzip ist man eigenständig, aber der Job kann auch Teamwork erfordern.

Wie hat die Virus – Krise dein Leben beeinflusst? Denkst du dass die Krise unsere Gesellschaft verändert hat?

Früher habe ich mehr im Büro gearbeitet, jetzt arbeite ich mehr von Zuhause aus. Ich konnte aus Montenegro arbeiten. Hier in Deutschland dürfen wir eigentlich niemanden treffen, wir dürfen nicht in die Stadt gehen, nicht ins Restaurant gehen. Wir verbringen

Il Pianeta in Quarantena

gen die meiste Zeit zu Hause. Für mich hatte es größtenteils positive Auswirkungen aber für viele Menschen negative.

Ich finde, dass die Menschen, die viel Angst von dem Virus haben, Kontakte mit ihren Freuden verloren haben. Leute werden komisch im Umgang, weil sie niemanden nahe treten wollen. Im Arbeitsleben hat sich die Gesellschaft auf jedem Fall verändert. Ich denke, dass man erst in ein paar Jahren sieht, wie sich die Gesellschaft wirklich verändert hat.

Was machst du gern in deiner Freizeit? Hast du Hobbys?

Im Sommer fahre ich Wakeboard und das ist mein Lieblingssport. Ich liebe Skifahren, mache Yoga und laufe gern. Ich hatte Kunst als Leistungskurs. In meiner Freizeit male ich. Backen und kochen mag ich auch sehr gern.

Wie verbringen die Jugendliche in Deutschland ihre Freizeit und wie die Jugendlichen in Montenegro? Was sind die Unterschiede zwischen Deutschland und Montenegro?

Wie die Jugendliche in Montenegro ihre Freizeit verbringen musst du mir verraten. Ich glaube, dass es in Deutschland ganz anders ist. Wir als Jugendliche haben uns viel getroffen und Sport gemacht. Die Mädchen sind shoppen gegangen. Heutzutage geht die Jugend in Klubs feiern und geht in Restaurants essen. Was das Leben betrifft, würde ich sagen, dass man in Montenegro mehr draußen ist als hier. Wir sind eine hohe Konsumgesellschaft. Ich glaube, dass bei euch wichtiger ist dass man Spaß hat, als wo man ist und was man macht. Aber ich kann es nicht gut beurteilen, weil ich nicht viele Jugendliche aus Montenegro kenne.

Ilija Babić, Ilija und der Professorin Milica Gajović

“Tolles Diktat” – Tolle Ergebnisse! / „Super diktat” – Super rezultati!

U saradnji sa Međunarodnom unijom njemačke kulture, Rusko-njemačkom kućom i Onlajn školom za njemački jezik “Lernprojekt” iz Rusije, učenici i učenice naše škole, četvrtu godinu zaredom, učestvovali su u javnoj akciji „Tolles Diktat – 2020“, koja je održana od 20. do 22. februara 2020. godine.

Tjumenski državni univerzitet u Rusiji zvanični je koordinator ovog projekta u Rusiji i regionu Balkana. Cilj projekta je da svi učenici koji uče njemački jezik, oslanjajući se na tekstove koje su osmislili organizatori, pišu diktate na njemačkom, kako bi odmjerili snage u sferi pisanog izražavanja i testirali svoje znanje. Tekstovi diktata usklađeni su sa nivoom poznavanja jezika. Kao i prethodnih godina, akcija je dodatno motivisala učenike za dalje učenje njemačkog jezika.

Akciju je realizovala profesorica njemačkog jezika Milica Gajović. Najuspješniji učenici/e bili su Nikolina Stojković, Kristina Spaić i Ana Domazet za A1 nivo, Nina Radosović, Matija Radanović, Dušan Čeprić i Jakov Novović za A2 nivo, kao i Anđela Vučetić, Sara Novović, Mina Dojčinović i Aleksej Rostović za B1 nivo.

Ovom prilikom se zahvaljujemo svim učesnicima i učesnicama i čestitamo na ostvarenim rezultatima. Više o organizatorima i samoj akciji možete pronaći na sajtu: <https://tollesdiktat.rusdeutsch.ru/>

Milica Gajović, profesorica njemačkog jezika

Početak pisanja istovremeno predstavlja i početak istorije čovječanstva. Prve civilizacije svijeta, koje su počele kao mali gradovi, a kasnije porasle u svjetske imperije, ostavile su za sobom važnu književnost, koja je uticala na dalji razvoj evropskih i azijskih kultura.

Motiv zmijske, koja predstavlja simbol zla i neprijatelja čovjeka, pojavljuje se u sumersko-vavilonskom djelu „Ep o Gilgamešu“ i u djelu „Biblija“. Takođe imamo u oba djela priču o potopu. Pronalazimo i malo manje uočljive motive, kao što su strah od smrti i želja za vječnim životom.

U starogrčkom djelu „Antigona“, grčki tragičar Sofokle, veliku pažnju posvećuje opisivanju Antigoninog karaktera i njenih emocija prema pokojnom bratu. Veoma sličan pri-

zor pronalazimo u „Epu o Gilgamešu“, kada Gilgameš izgubi svog prijatelja, Enkidua. Oba lika smrt voljene osobe pogađa i tjera ih da naprave preokret u svom životu. Antigona krši kraljevu odluku i sahranjuje brata, a Gilgameš pokušava da otkrije tajnu vječnog života.

Svi ovi motivi pojavljuju se i u savremenoj književnosti. Savremeni pisci nam prikazuju ove motive kroz svakodnevne situacije i događaje, dok su nam stari pisci prikazivali te iste motive u različitim mitovima.

Ove stare civilizacije su ostavile čovječanstvu kulturno nasljeđe, koje je čak i danas temelj života.

Strahinja Pavlović, Ia

Ako se dovoljno dobro upoznamo sa djelom kao što je „Antigona“, možemo uočiti želju Sofoklea da nam na što suroviji i realniji način predoči jačinu ženskih emocija koje nisu ništa drugo sem san o idealu i nevjerojatnoj požrtvovanosti i promišljenosti kada je porodica ili bilo ko, nama blizak, u pitanju. Da li je to san koji i mi, obični smrtnici, u savremeno doba, sanjamo i beskrajno se nadamo da ćemo na svakom koraku osjetiti dobrotu ljudi? Antigona je uvidjela, i kao najgoru opekotinu osjetila u

svojoj duši, da je to ipak samo san. Svi smo mi izdajnici naših ideala kad nam pred očima nevjesto zaigraju motivi poput onih koje je Sofokle opisao u Antigoni, koji su nas slomili i uveli u gordu realnost. S jedne strane ona, kao rob svog ideala, s druge strane ostali junaci, kao robovi svoje izdaje. Razmišljam o tome kako su ti motivi bili, i dan danas ostali, najveća spona među ljudima.

Nina Vukotić, Ia

Simbol zmijske je jedan od najstarijih i najprepoznatljivijih simbola. Ona simbolizuje zlo, smrt, a takođe često znači podmuklost i dvoličnost. Pored ovoga, ona u egipatskoj kulturi predstavlja simbol besmrtnosti.

Lav je veoma cijenjena i obožavana životinja u brojnim civilizacijama poput persijske, egipatske, grčke. Predstavlja vlast, poštovanje i moć, ali takođe i besmrtnost.

Kod hrišćana predstavlja snagu duha.

Jabuka je jedan od važnijih simbola i znači plodnost, ljepotu, ljubav, znanje, mudrost u većini kultura, ali u hrišćanskom svijetu ona predstavlja grešnost, jer se povezuje sa Adamom, koji nije poslušao Božju naredbu, već je probao jabuku, koju mu je ponudila Eva, po nagovoru zmijske.

Luka Dedijer, Ia

Muzički instrumenti stare Grčke koji su preživjeli do danas

Muzika u staroj Grčkoj bila je od posebnog značaja. To može da potvrdi poznati mit o Orfeju i Euridiki, gdje je Orfej svojim sviranjem na liri i pjevanjem ostavio toliko magičan utisak na gospodara carstva mrtvih da je dozvolio Orfeju da vrati svoju ljubav u svijet živih.

Stari Grci su posjedovali mnoge muzičke instrumente, koje možemo podijeliti na tri vrste: žičane, duvačke i udaraljke. Najpoznatiji su bili lira, panova frula, aulos i timpani. Svi su, malo preoblikovani, preživjeli do danas.

Lira u Grčkoj je bila mali žičani instrument koji se držao na koljenima za vrijeme sviranja i korišćen je u domaćem muziciranju. Bila je vezana za boga Apolona, o čemu svjedoče mnogobrojne slike sa ovim bogom umjetnosti i muzike sa lirom u rukama. Danas je to harfa, veliki orkestarski instrument sa vrlo prijatnim i mekim zvukom.

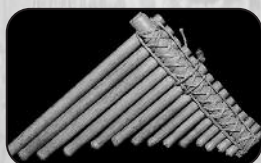
Do nas su došle ilustracije panove frule gdje sam Pan svira na njoj da bi privukao šumske nimfe. Instrument je korišćen među pastirima. Izgleda kao nekoliko spojenih frula različitih dužina. Postao je popularan zbog svog karakterističnog zvuka.

Aulos je vezan za boga Dionisa. To je instrument uzbuđenja i strasti. Danas je poznat kao oboa, drveni orkestarski duvački instrument. Bila je popularna i njegovala druga varijanta, diaulos, imala je dvije svirale koje je svirač istovremeno držao u ustima.

Timpani su vrsta doboša koji se skoro nepromijenjeni koriste u današnjim orkestrima.

Nakon brojnih saznanja do kojih smo došli o instrumentima ovog doba, sigurno je da su muzičari stare Grčke dali veliki doprinos razvoju muzičke umjetnosti na svjetskom nivou.

Mark Ivanov, Ia

Olovne i teške snove snivaju Oblaci nad tamnim gorskim stranama

Mora biti da je mladom čovjeku svojstveno da u svemu vidi nešto lijepo, nešto novo i drugačije. Često zaboravim koliko zimski period može biti neugodan, dugo nas vezati za kuću, prekinuti druženja...

Uglavnom se sjećam odlazaka na zimovanje, beskrajnih šetnji po bijelom prostranstvu, igara u snijegu i neuspjelog pokušaja skijanja. Proljeće me probudi, prodrma i da mi lepršava krila. Opiju me boje, ponese šarenilo, razbukti se uspavana energija. Išla bih svuda, radila sve i to u isto vrijeme. Onda se pojavi ljeto, oslobodi me školskih obaveza i donese mnogo drugih radosti. Sunce obasja prirodu najjačim sjajem, vazduh treperi, a more se presijava hiljadama boja. Čista radost! Najteže odluke su kuda u šetnju, koji koncert odabrati, na koju plažu otići...

Taman kada potpuno zaboravim da je život nešto mnogo više i ozbiljnije od zabave, jesen me na to grubo podsjeti. Prvo me posjedne u školsku klupu i nametne hiljadu obaveza. Ostavi me skoro bez vremena za igru i zabavu. Uzme i list po list oboji žutom, narandžastom pa crvenkastom bojom. Malo jači vjetar odnese svo lišće sa grana, drvo ostavi bez raznobojnog omotača. Sunce se sve rjeđe i škrtije pojavljuje i to iz dana u dan, sve kraće i kraće. Oblaci samo čekaju da na nas ispuste svoj materijal, zarobe nas u kućama, sve ulice i krovove skvase. Vjetar je odlučio da nas iz lepršavih haljinica presvuče u duge rukave i jakne i da nam svima pokvari frizure. Vrijeme postane tmurno, hladno i svima skine osmijeh sa lica. Preskakanje bara postaje novi sport u kom svi postaju sve bolji i vještiji.

Igru i zakone prirode ne možemo promijeniti, već se njima možemo prilagođavati i učiniti sve da taj period provedemo što ljepše.

Nađa Petrović, la

Svanulo je. Osjećam kako mi talas hladnoće struji kroz tijelo. Jesen je. Vani je mračno, tamni oblaci nadvili su se nad tihim gradom i stvorili blijedu sliku neba.

Kako je surova jesen, poput naleta kakvog najdubljeg očaja koji se polako uvlači pod kožu i kao nezvani gost narušava nam mir. Imaš li ti, jeseni, pravo na to? Došla si tako iznenada, napravila nered, i ko zna do kad ćeš tako. Čini mi se da su vječni tvoji okovi kojim si nas vezala za ove teške snove, i kojima, nalik kakvom prosjaku, lutamo mračnim putevima jesenjeg zatočeništva. Ova mračna slika, tmurnog vremena, naslikana je nekim mrljama zarobljenih duša, koje svim svojim silama pokušavaju pronaći malo sjaja onog sunčanog neba, što toplo ljeto boji u najšarenije boje univerzuma. To je sad samo, čini mi se, prošlost nekakvih boljih, veselijih dana, za kojima nesebično žalimo kad ih izgubimo. Jesenje kiše su meni poput plača. Nebo nam javlja da se i ono umorilo od tmine i da suzama prazni otežanu dušu koja nema više snage da osjeća muklu tišinu, potonulog grada u kojem su ljudi umorni od života. Osjećam prazninu. Čekam da se nebo isplače, pa da nastavim svojim putem. Pala je noć i prekrila sve. Nijedna zvijezda, nijedno brdo. Nemam u šta da pogledam pred spavanje. Samo mrkli mrak. Čak i tišina vrišti.

Polako uranjam u olovne i teške snove, poslije kojih znam da ću se u tamnom i tihom vremenu probuditi. Da li tom vremenu ima kraja? To će ono samo pokazati.

Nina Vukotić, la

Kapljica. Još jedna. Onda se još dve ređaju. Ja bih da odspavam, ali majka priroda nalaže drugačije. Nevoljno i mrzovoljno otvaram oči.

U prvom trenutku ostah začuđena, videvši ispred sebe obično sivilo. Međutim, dođoh sebi i shvatih da je to samo nebo, koje kao da me namrgođeno gleda. Retka pojava za našu sunčanu livadu, u kojoj provodim mnoge, duge dane, nekada sama, nekada sa dragom osobom koja mi pravi društvo. Polako se podižem u sedeći stav i vidim poznato roze drveće, čiji naziv nikada neću zapamtiti, pored svih majčinih podsetnika. I bez kalendara, mogu osetiti da dolazi, uglavnom najomraženije doba, jesen. Latice opadaju, slikajući neku svoju sliku na rosnoj zelenoj travi. A tek ta čudna rosa, kao da golica moja bosa, izložena stopala. Mnogo pčelica, a negde i poneki leptirčić zanimljivo obojanih krila, već se smestilo u svoje domove, ne želeći da osete kišu. Meni kiša ne predstavlja problem, sve dok sam u mogućnosti da vidim svet oko sebe, što mi najobičnija kiša ne brani. Visoke planine, ošarane u sve moguće boje, uokvirivale su moju „sliku“. Ponegde u daljini, vidi se tek tračak nekog blagog udubljenja u tim visokim, tamnim, gorskim stranama, ukazujući na poneki seoski put, možda čak i najobičniju nesavršenost ili nepravilnost planine. Ukoliko ste dovoljno pažljivi, možda čak ugledate i vevericu skrivenu u bujnim krošnjama. Što duže stojim na ovom nevremenu, sve se neprijatnije osećam. Iznadne linije svetlosti ukazuju mi na grmljavinu, koje se poprilično plašim. Kao da je sve odjednom, neočekivano, postalo teško. Sve teže dišem, s licem namrgođenim i ljutim, koje se može porediti i sa „licem“ neraspoloženog neba.

Volim ovo mesto, ali više ne želim da budem ovde. Stojim na samom kraju livade, razmišljajući da li da odem i napustim svoje drago mesto, ili da ostanem. Donela sam odluku. Još jednom pogledah prizor, koji mi je vraćao negostoprimitljiv pogled, okrenuh se na peti, vraćajući se, konačno, kući.

Iva Kulinović, la

Sve je mračno, morbidno, usporeno, sem ljudi. Svakog jutra oni „jure“ na tu nesrećnu „rabotu“, da bi zaradili, potrošili, pa opet sve u krug. Svoja iscrpljena lica skrivaju maskama i varaju narod kako su organizovani, radni i znaju svoj cilj. Ali to je samo pusta laž. U svoj gužvi, narod nema vremena za razgovor, toplu reč, a i zbog ovog nevidljivog neprijatelja ni za zagrljaj, a svima je to potrebno. Pa i meni.

Moje misli su sumorne i teške, nemir tutnji u meni. Zatvorenija sam i usamljenija nego ikad pre. Samo želim da me neko pogleda i kaže: „Vidim da nisi dobro. Želim da ti pomognem.“

Samo čekam taj trenutak, ali strahujem da on ove mračne jeseni neće doći, ali imam nade. Svako večer pogledam kroz prozor, još uvek mokar od suza neba. Gledam u gordi jablan, koji svojom veličinom prkosi ništavilu i mrtvilu ove jeseni. On je moja nada. Zatvorivši oči, nadam se boljem sutra, sa željom da moja patnja zauvek iščezne.

Ana Randelović, la

Мисаоност у поезији модерне

Писци модерне, велики мислиоци и ствараоци раскошног уметничког блага, дела непроценљиве и свевремене вредности. Посебне то беху душе, вечито трагајући за сврхом и разлогом постојања и живота на земљи.

У њиховим делима, целокупно надахнуће је управо настало као одраз њихових размишљања и схватања о животу, као једној пролазној фази, чији је ток збивања неизбежан. Широко је био дијапазон њихових мисли, односно њиховог гледања на животне вечите препреке и лавиринте, али на крају, увек свођен на неизбежност овоземаљских анегдота и препрека.

У делу „Сунцокрети”, јасно се огледа песникова тежња ка слободи, пространству, висинама, продужетку живота. Кроз душу сунцокрета, он испољава своју, наговештавајући нам о светлости и небеском своду као главном мотиву његовог постојања. Сунцокрети сматрају да је све и свако, окупан макар једним зраком Сунца, даром од Бога, а тама, тмина, носталгија, одраз проклетства. Дан, светлост, топлина, она је средина у којој сунцокрети дишу, односно у којој писац обилује маштом и надахнућем. За сунцокрете, то јест песниково биће, смирај дана представља непогодно и неприхватљиво осећање, које својом горчином и чемером пркоси свему што је лепо и окупано позитивном енергијом.

У песми „Јасика”, тема је слична претходној; тада он, песник, описује поносно и витко дрво тополе-јасику, која се својом снагом и елеганцијом храбро одупире монотоности и поразима овог света. Неустрашиво је то дрво, његова тежња ка висинама успева победити и превазићи тмурност, односно празне сиве душе помирене са чињеницом да се судбина не може променити и да духовно клонуће постепено почиње обузимати све нас, бића ове планете. Песник је свој циљ постојања увидео у јасици, односно у њеном треперењу лишћа, као симболу пркоса и воље за животом. Обузет њом, њеном живом и вером у боље сутра, у њему се буди исти тај „тамни нагон”, нагон живота. Песник успева изаћи као

победник из охолое битке и доказати да се једино борбом и снажним умом може успети и опстати.

И песми „Претпразничко вече”, једно горко сећање лупа песнику на врата огољене душе. Сећање на детињство, младост, неисквареност дечије душе и осмеха, период породичне среће и задовољства. То време је за песника посебно, али сада, сећање на њега буди у њему неспокојство из којег произилази мисао да је то све неповратно. Тада, песникова душа полако клоне, а суза, само што не потекне. У том тренутку, његовом душом хара кошмар, односно илузија о цвркуту птица утехе. Оне, баш као и јасика и сунцокрет, буде у песнику вољу за животом, дајући му на знање да мора бити јак, јер иза себе поседује велико уметничко благо, своје песме. Оне су те које надживљавају све што је пролазно, а сам он не сме клонити духом, већ јуначки водити овај живот, јер док он живи, у њему живе они, његови најмилији, његова породица.

Живот, односно људско постојање и судбина су неизбежни и нешто што се не може угасити, али зато ми сами можемо утицати на промену пута, својим умом, вером и духовном снагом. Ако, и када то схватимо, ми излазимо из овог рата као победници.

Сара Злоковић, IIIБ

Промашени животи Чеховљевих јунака у драми „Ујка Вања”

Није ли живот на селу опијен мирисима свеже траве или тек осушеног сена? Не чује ли се жуборење бистрих, хладних потока низ чије се тло каменчићи котрљају? Можда ту и тамо по свету, можда у нашим очима, али у очима станара летњиковца, старог Сребрјакова, село је оличење беде која се увукла у њихове душе.

Колико двоје који дођу на село могу променити дотадашњи начин живота? Толико, да су и они који су срећу пронашли у раду, почели да беспосличаре. Ах, наша Јелена, колико ли само младост у њој вене док стоји поред старог професора! Срце вапи за срећом док га разара кајање што се препустило машти да појури за оним чије је време већ прошло. Она пати док за њом пате.

Тај ефекат лептира, кад и нешто најмање утиче на нешто исувише велико, та једна лепршава мисао која те наведе да за њом полетиш, али која ишчезне онда када полако и боје лептира почну да бледе. Управо јер је протраћила најбитнију животну одлуку, њена унутрашња лепота почела је да се троши, док јој потонуло, али ипак лепо лице, мами очи и обмањује разум двојице нежења.

На питање докле све заљубљеност може да одвуче човека и низ какве поноре да га спушта, јасан одговор су нам дали

примери ујка Вање и лекара Астрова. Пате за женом која пред њиховим очима вене, јер и она пати. Они пате јер је воле, а не могу је имати, а она пати јер има мужа којег не воли... И тако у круг, изнова чекају ноћ у нади да ће сва патња преко ње нестати, у пустом трагању за трачком светла који ће доћи након низа исцрпљујућих година.

Њима је рад на селу окупирао мисли, али након што је Јеленина лепота обузела њихов разум, животи су им се свели на опијање до касно у ноћ, на запостављање животних звања, на жељу за жељама- тугу.

Нада ишчезава, а сви они више не знају шта да раде са својим животима, толико да и Јелена чека још неколико година да и она постане стара, лекар Астров и ујка Вања да поjure смрт јер у онаком кругу патње више не умеју да живе.

И тако, примери њихових промашених живота нас уче томе колико су све одлуке у животу битне, јер живот брзо пролази, и ако желимо да нам доноси срећу и надахнуће у груди, морамо га промишљено и живети. Живот је само један, док је одлука безброј, а ипак, оне су нити којима је проткан; зато бирај оно што те чини срећним!

Александра Јовановић, IIIБ

*U traqu jedne slike stare,
Uz poslednje zvuke gitare,
Ispratismo tebe, Dole,
Da nam čuvaš mesto gore.*

*Bio si dečak u telu dede,
Sad se moje ruke lede,
Dok ti pišem poslednje pismo,
Zaboravili mi te nismo...*

*Katrin, Anita, Buba Erdeljan,
Pamtiće te po tome što si bio veseljak,
Novi će klinci širiti priče,
Maštajući o ljubavima što na tvoje liče.*

*I nijedan bagrem više neće pasti,
Zakleo se sudija, tako mu časti,
A jesen je sve bliže, stiže dunja tvoja,
Morem ploví lađa što ostade bez boja.*

*U oko mi zapade lepa Protina keć,
Iz daleka je gledah, kao što si svoju ti,
Al' često uz ljubav, onako gratis, ide bol,
Zbog nje me noću za rukav vuče glupi D-moll.*

*I ne volim januar, kao što ga ni ti nisi voleo,
Dvesta šest je koraka, da brojim sam odoleo,
Dosištejevom ulicom pa sve do provincije,
Mešaju se tuže, ljubavi i ambicije.*

*Svet što ti pamtiš neće da se menja,
Da uz ljubav odrastu neka nova pokolenja,
A kao ti da ljubav nađem, ja sad Boga molim,
Pa i ja da kažem
„Ja ne bih svet da menjam, ja bih samo da je
volim“.*

Dejan Vučinić, IVu2

Zvuk na radiju kao poruka

Nije slučajno to što sam kao dan za pisanje ovoga teksta izabrao baš današnji datum, 13. februar 2021.godine. Većina vas, čitalaca ovog divnog lista, zasigurno ima bar jednu od tih starih plastičnih kutija čiji dan danas proslavljamo. Radio i njegov neodoljivi zvuk koji uvijek dolazi spontano, podsjeća nas na neki stari hit ili kišovito vrijeme za vikend. Iako sve više zanemaren, radio - program je, kako kod nas, tako i u svijetu odigrao ključnu ulogu dvadesetih godina prošlog vijeka, pružajući kako zabavu, tako i važne informacije. Jedna od situacija kada je radio značio svakom čovjeku bila je tokom vanrednih i ratnih situacija. Jedna od takvih, na našu sreću lakše podnošljiva za savremenog čovjeka je i korona virus. U raspoloženju koje je vladalo u mom okruženju zajedno sa online nastavom koja me je udaljila od najljepše školske godine, maturalne, i u uskraćivanju kretanja i okupljanja, došao sam na ideju da, baš kao i tokom gore pomenutih situacija, pokrenem - radio emisiju. Doduše, ne na tradicionalan način, već na striming portalu preko interneta. Ono što ona u suštini jeste - emisija poput svake druge koju biste mogli poslušati na radiju: interesantan gost koji odgovara na pitanja i voditelj koji na određenu temu postavlja ista. U ovom slučaju, to sam ja. Polazna tačka od koje sam krenuo bila je jednostavna. Pozovi goste koji su aktivni u kulturno-društvenom životu i ispitaj ih šta je to što oni rade, a ako je prikladna situacija, provuci i pitanja koja se odnose na odnos prema novonastaloj situaciji u vezi sa virusom. Nakon što sam snimio nekoliko epizoda, i dalje stojim iza svog prvobitnog plana i mogu reći da se pokazao kao uspješan. Ono što želim da podstaknem ovom pričom jeste da ovaj vid aktivizma u ovako nejasnim i teškim situacijama za čovječanstvo, radi nešto lijepo i društveno korisno. Mislim da ovim što sam započeo mogu da podstaknem Vas, čitaoce, da se i vi aktivirate na ovom planu. Postoji mnogo kreativnih i ambicioznih ljudi koji čekaju svoju prvu priliku da pokažu svijetu to što rade. Pravo bogatstvo jedne zajednice čine kultura, svaka vrsta umjetnosti i aktivnog rada na obogaćivanju društvenog poretka i znanja. Volim da dovedim ljude u emisiju jer smatram da je svaki pojedinac endem za sebe i nepresušni izvor nekog božijeg dara. Takođe, moram spomenuti i bend „Kupplung“, koji sam izgradio tokom srednje škole i koji je uspio zahvaljujući podršci svih generacija. Tada sam uvidio da jedino što je potrebno jeste inicijativa i prvi korak. Podrška uvijek leži iza ćoška. Odlazeći iz ove škole želim da ostavim poruku svim generacijama koje dolaze i koje tek treba da iskuse čari srednje škole. Ne držite ništa zatvoreno u sebi, pokažite se! Četiri godine koje su pred vama su one koje će vas u većini izgraditi kao ličnosti, oblikovati vaša shvatanja i dati vam uvid u bezgraničnu priču ljudskog života.

Budite posebni, ali i dio cjeline, i naravno, spontani kao radio!

Vojislav Vukotić, IVa

*Naziv radio - emisije - podcasta: Vox's talks out of the box
(prevod: Vojovi razgovori izvan kutije)*

Platforma: Anchor.fm

Prošle godine, na času preduzetništva, svaki učenik je imao zadatak da osmisli svoju biznis ideju, kao i da napravi njen biznis plan. Bilo je tu mnogo raznovrsnih i zanimljivih planova, zbog kojih smo došle na ideju da se prijavimo na Berzu preduzetničkih ideja na UDG, pod nazivom „NOVSKI ĐARDIN”, koji je obuhvatao sve naše ideje. Takođe, na ovoj Berzi učestvovali su studenti i đaci Crne Gore sa jako interesantnim predlozima.

Nas pet učenica prijavile smo se i prvo što smo trebale da uradimo jeste da ispunimo prijavu, u kojoj smo navele opis ideje, kako je nastala, kolika bi bila ukupna ulaganja, kako bismo pokrile gubitak.

Lider naše grupe je bila Jovana Vilov koja nas je upoznavala sa pravilima i zadacima koje smo trebali da ispunimo u određenom roku.

Nakon prijave dodijelili su nam mentora sa kojim je Jovana, naš lider, stupala u kontakt i koji nam je davao uputstva o daljem radu.

S obzirom na okolnosti koje su nas zadesile u tom periodu (virus Covid-19), berza se održavala online putem i bile smo

NOVSKI ĐARDIN

„NOVSKI ĐARDIN” je ideja zasnovana u okviru trećeg razreda ekonomske škole iz Herceg Novog, i odnosi se na proizvodnju parfema. Đardin znači bašta u kojoj ćemo uzgajati razno mediteransko bilje i koristiti ga u svrhe proizvodnje parfema. Osim toga, posjedujemo posebne prostorije sa svom opremom za proizvodnju pomenutih proizvoda.

Naše ambicije su velike i dosežu do globalnog tržišta. S tim u vezi, razmišljale smo da postepeno širimo svoje tržište i da uključimo neke nove usluge koje će biti interesantne za kupce drugih zemalja, kao što su:

karting centar, paintball teren i bašta za piknik i roštiljanje...

U sklopu naše ideje organizo-

vane su akcije za očuvanje prirodnih resursa, gdje će ljudi moći dolaziti i posaditi svoju biljku. Cilj ove akcije jeste pokazivanje bitnosti prirode i povratak zelenila u Herceg Novi. U zavisnosti od mirisnih nota, parfemi se kreću od 20€-30€. Cijena paintball-a, sa svom opremom, po satu kreće se od 20€-25€, a cijena kartinga, sa svom opremom, po satu kreće se od 15€-20€. Kada je riječ o finansijama, očekivani godišnji profit iznosio bi oko 20 000€.

Naš „Đardin” nalazi se u Sutorini i prostire se na 1000ha površine, na imanju porodice Martinović.

„NOVSKI ĐARDIN” atrakcija je prava, dođite kod nas biće Vam strava!”

u kontaktu sa svim predstavnicima biznis ideja, kao i našim mentorom kojem smo slale sav potreban materijal za izradu prezentacije naše biznis ideje. Između ostalog, potrebni materijali bili su naši video i audio snimci, na kojima smo u kratkim cr-

tama objasnile našu ideju. Imale smo određena pravila koja smo morale da ispoštujemo, a neka od njih su:

- # Dress code,
- # Maksimalna dužina trajanja – 3 minuta,
- # Zabrana korišćenja dodatnih efekata,
- # Ispričati samo najvažnije.

Dali su nam uputstva na koji način treba da snimimo te kadrove i još neke dodatne ideje i savjete. Sve smo to snimile i prosljedile našem mentoru koji je to sklopio u jednu lijepu prezentaciju.

Zajednički rad i trud se isplatio. Naša ideja „NOVSKI ĐARDIN” je ušla u TOP 11 preduzetničkih ideja. Posebnu zahvalnost dugujemo našim profesoricama Nataši Bulatović i Mileni Ivanović koje su nas podstakle da se prijavimo i pomogle nam u ostvarivanju svih zadataka.

Takođe, ne smijemo izostaviti ostale iz odjeljenja koji su učestvovali u kreiranju ove ideje, a to su: Stefan Jančić, Miloš Bulatović, Sara Vulović, Vladana Vučetić, Aleksandra Golubić, Andrija Đukanović, Ivan Kaljević, Zora Mijailović i

Dajana Milić.

Jovana Martinović, Teodora Matulović, Jovana Vilov, Jovana Žarković i Miljana Zloković, IVE

ZANIMLJIVI RJEČNIK

Putovanje - davna prošlost

Prozor - jedini pogled u svijet

Kafa van kuće - misaona imenica

Vaterpolista - rukometaš u bazenu

Ne brini, sve je OK - razlog za brigu

Očaj - čaj u depresiji

Kućište - kućica za kompjutere

Pitanje - radoznala pita

Osamnaesti rođendan - svadba

Auspuh - leteća vjeverica

Ironija - lažno gvožđe

Znoj - umoran noj

Internet - razlog loših ocjena

Aloja - uzvik dozivanja sebe

No Problem

Priljepak - objekat pored ljepka

Bambus - sudar autobusa

Mentol - glupa bombona

Obratiti se - dobiti brata

Punoglavac - obrazovana osoba

Stomak - sto zrna maka

Proplanak - plan koji je propao

Sarma - simbioza biljnog i životinjskog svijeta

Koštana - boginja išijasa

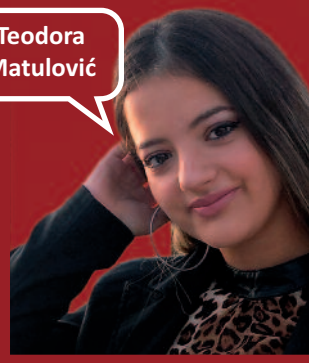
Andela Jovanović,
Matija Bošković,
Milorad Barbarez,
Maša Bijelić,
Jovana Tešović, IIIa i
Marea Krivokapić, IIIb

Jovana Martinović

Teodora Matulović

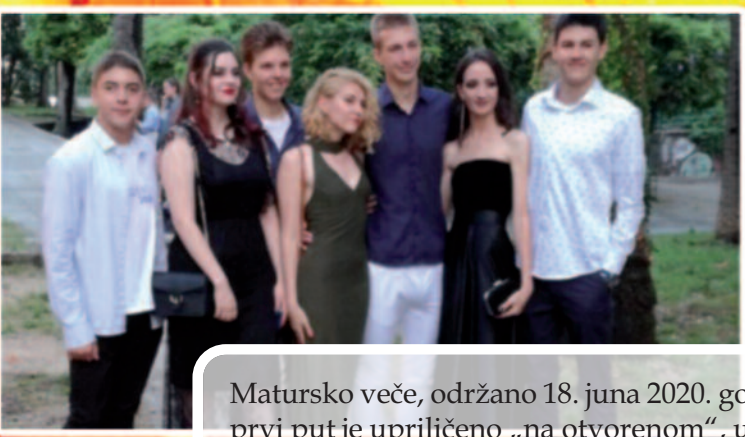
Jovana Vilov

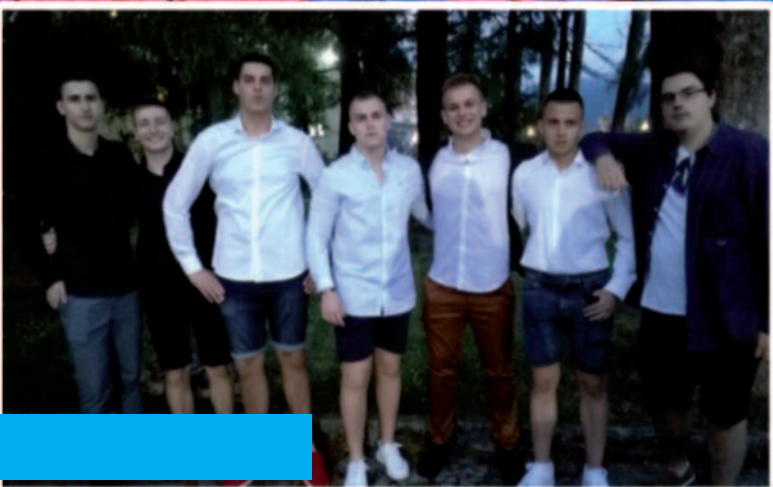
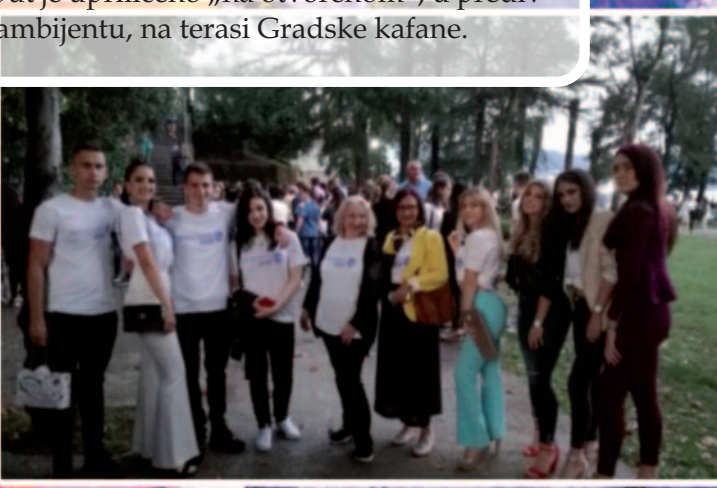
Jovana Žarković

Miljana Zloković

Matarsko veče, održano 18. juna 2020. godine, po prvi put je upriličeno „na otvorenom“, u predivnom ambijentu, na terasi Gradske kafane.

Učenica Ivana Tomašević, IIb, osvojila je treće mjesto na likovnom konkursu, na temu: „Različitosti su naše bogatstvo – svijet je lijep kada zajedno stvaramo“.